

ЖАМИЯТ

№ 1 (637)
2019 йил
11 январь,
жума

Ижтимоий-сиёсий газета

2006 йил 31 августдан чоп этила бошлаган

www.jamiyatgzt.uz

jamiyat@uamail.uz

АСОСИЙ МАҚСАД — АҲО- ЛИНИНГ ТИНЧ ВА ОСОЙИШТА ҲАЁТИНИ ТАЪМИНЛАШ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 10 январь куни Тошкент шаҳри Юнусобод туманидаги 7-ички ишлар бўлимига ташриф буюрди.

Мамлакатимизда тинчлик-осойишталикни мустаҳкамлаш, жамоат тартибини сақлаш ва жиноятчиликнинг барвақт олдини олишга қаратилган тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Соҳани такомиллаштириш мақсадида кейинги икки йилда 100 дан ортиқ қонунчилик ҳужжатлари қабул қилинди.

Давлатимиз раҳбарининг 2018 йил 14 февралдаги қарорига мувофиқ, Тошкент шаҳрида жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашининг сифат жиҳатдан янги тизими жорий этилди. Ички ишлар органлари барча бўғинларининг тузилмаси ва ваколатлари қайта кўриб чиқилиб, пойтахтимизда тажриба тариқасида 73 та ички ишлар бўлими ташкил этилди. Ходимларнинг 65 фоизи аҳолига яқин бўлиши учун қўйи бўғиндаги ички ишлар бўлимларига ўтказилди. Уларнинг бевосита жойларда самарали хизмат ўташи учун муносиб ижтимоий-маиший шароит яратиб берилди.

Жамоат тартибини сақлаш ва ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш ишлари кенг жамоатчилик иштирокида ташкил этилаётгани самарасида 2018 йилда умумий жиноятчиликни камайтиришга эришилди. «Хавфсиз шаҳар», «Хавфсиз туризм», «Хавфсиз хонадон» тизимлари жорий этилгани, туну кун патруль хизмати йўлга қўйилгани натижасида одамларда адолат ва қонун устуворлигига ишонч пайдо бўлди.

Тошкент шаҳри мисолида кўплаб тажрибалар синовдан ўтказилди. Хусусан, илк бор жамоат жойларида бемақсад юрган, шубҳа уйғотган одамларнинг шахсини аниқлаш, улар иштирокида рўй бериши мумкин бўлган салбий ҳолатларнинг олдини олиш мақсадида ички ишлар ходимлари ахборот-ресурс марказига уланган, барча маълумотларни зудлик билан олиш имкониятига эга планшетлар билан таъминланди.

Юнусобод туманидаги 7-ички ишлар бўлими ҳам замонавий тизим асосида ташкил этилган. Тезкор навбатчилик қисми, профилактика, тергов, жиноят-қидирув бўлинмалари, ички миграция ва фуқароликни расмийлаштириш гуруҳи, психолог фаолияти, ёнгин хавфсизлиги, тез ёрдам, фавқулодда вазиятлар ва бошқа хизматлар бир жойда жамланган. Шунингдек, хотин-қизлар билан яқиндан ишлаш учун аёл инспекторлар фаолияти йўлга қўйилган.

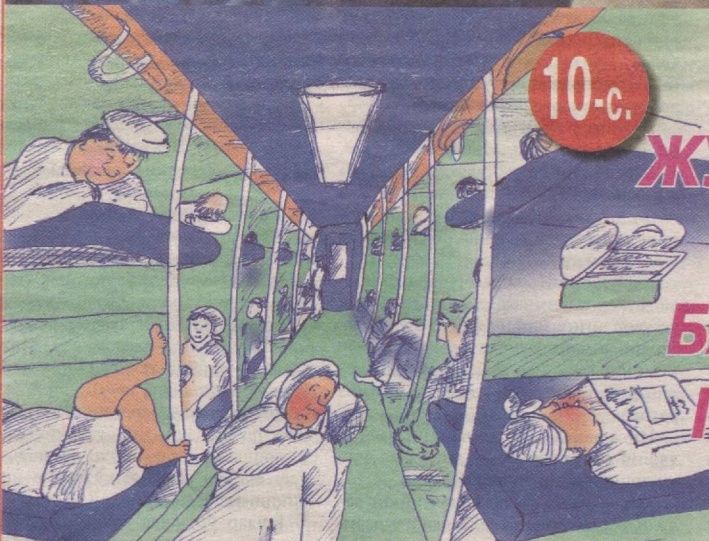
Тезкор навбатчилик қисмида ҳудудни туну кун назорат қилиш имконини берадиган видеокўзатув тизими жорий этилган.

« ПИЧОҚНИ ОЛДИН ЎЗИНГГА УР, ОФРИМАСА, БИРОВГА...»

Бир-бирига тобуткаш бўлган, бир жойда истиқомат қилаётган одамлар бир-бирининг устидан мағзава ағдариши яхшиликка олиб келмайди...

9-с.

10-с.

НОМИМИЗ ЖУРНАЛИСТ, ЛЕКИН БАЛАНДРОҚ ГАПИРГАНИ ТИЛ ЙЎҚ

ХИВА ХОНИ БИЛАН ЮЗМА-ЮЗ

8-с.

БИЗ ҚАНДАЙ ЯШАЯПМИЗ?

Кенг хонада, юмшоқ курсига ястаниб, жамиятнинг томирини кемириб ётган «жониворлар»нинг қанчаси жазосини олди. Уларнинг ўрнини эгаллаётганлар аввалгиларга ухшамасмикин?

12-с.

КИСҚА САТРЛАРДА ЎҚИНГ!

Германиянинг асосий темир йўл оператори — Deutsche Bahn «Ўзбекистон темир йўллари»ни ислоҳ қилишга ёрдам беради.

АСОСИЙ МАҚСАД – АҲОЛИНИНГ ТИНЧ ВА ОСОЙИШТА ҲАЁТИНИ ТАЪМИНЛАШ

Бўлим тумандаги 7 та – Увайсий, Юртобод, Шоштепа, Бободехқон, Меҳнатобод, Бебор, Оқтепа маҳаллалари аҳолисига хизмат кўрсатади.

Президентимиз пойтахт ички ишлар органларини аҳолига янада яқинлаштириш мақсадида ташкилий-штат тузилмасини мақбуллаштириш лойиҳаси билан танишди. Унга кўра, ички ишлар ходимларининг 86 фоизини қўйи бугунга ўтказиш, туман ҳокимлиги, прокуратураси, солиқ инспекцияси ва бошқа идоралар билан ҳамкорликни кенгайтириш режалаштирилган.

Давлатимиз раҳбари бу таклифни маъқуллаб, жиноятчиликнинг олди олиниши, буни одамлар сезиши учун, аввало, қўйи тизим мустаҳкам бўлиши зарурлигини таъкидлади.

Профилактика ишлари таҳдидга асосланиши керак. Ҳар бир ҳуқуқни муҳофаза қилиш органида жиноятчиликнинг жойи ва тури бўйича чуқур маълумот бўлиши, бунинг учун давлат идоралари, жамоат ташкилотлари мунтазам бирга ишлаши зарур. Ички ишлар вазирлиги, Мудофаа вазирлиги, Давлат хавфсизлик хизмати, Миллий гвардия, прокуратура – ҳаммаси халққа хизмат қилиши керак. Шу билан бирга, жамиятда ҳам жаҳолатга қарши маърифат кучли бўлиши лозим. Муҳит шундай бўлиши керакки, ҳеч ким жиноятга қўл ура олмасин, деди Шавкат Мирзиёев.

Профилактика инспекторларини фаолият самардорлигига қараб рағбатлантириш, профессионалик даражасини ошириш масаласига эътибор қаратилади. Президентимиз профилактика инспекторлари ва уларнинг ўринбосарларини ўқитиш, малакасини ошириш бўйича Тошкент давлат юридик университетининг махсус филиалини ташкил этиш зарурлигини таъкидлади.

Шу ерда тезкор навбатчилик қисмидаги инновацион технологиялар, ички ишлар ходимларининг ўзаро хабар алмашишини таъминлайдиган «Минор» дастури, ходимлар хизмат ўтаётган жой тўғрисида ахборотни кўрсатиш ва ташвиш хабарини жўнатиш учун мўлжалланган «UzGPS» тизими ҳақида маълумот берилди.

Давлатимиз раҳбари ички ишлар бўлимидаги янги мутахассислар – психолог, воғта етмаганлар ва хотин-қизлар билан ишлаш бўйича профилактика инспекторлари билан суҳбатлашди.

Халқ билан ишлайдиган ходимлар психологияни чуқур билиши, одамларга қўмақ, меҳр бериши керак. Жиноятга қўл урган ёшлар, хотин-қизларнинг аввало муаммоларини ўрганиш, маиший муаммолари бўлса, масъул ташкилотлар орқали ёрдам бериш, руҳан қўллаб-қувватлаш зарур. Шундагина уларнинг дунёқарашини ўзгартириш, натижа бўлади, деди Президент.

Шавкат Мирзиёев мазкур ички ишлар бўлимидаги паспорт хизмати хонасида бўлиб, биометрик паспортларни расмийлаштириш жараҳини кузатди. Жаҳон стандартлари асосида ташкил этилган тергов хонасини кўздан кечирди.

Ички миграция ва фуқароликни расмийлаштириш гуруҳида худуддаги етгита маҳаллада яшовчи фуқароларга тезкор ва сифатли хизмат кўрсатилди. Фуқаролар ҳужжат тўлдириш,

паспорт-виза тизими, ички ва ташқи миграция масалаларига оид барча саволларига шу ернинг ўзида жавоб олади, биометрик паспортларни расмийлаштириш электрон навбат орқали амалга оширилади.

Ички ишлар бўлими негизда ташкил этилган фавқулодда хизматларни тезкор бошқаришнинг ягона тизими фаолияти амалда кўрсатиб берилди. Бунга «Қутқариш хизмати – 1050», «Ёнғин хавфсизлиги – 101», «Тез тиббий ёрдам – 103», «Қўриқлаш – 102» техника ва анжомлари намойиш этилди. Бу фавқулодда ҳолатларни тезкор бартараф этишга хизмат қилади.

Президентимиз жамоат хавфсизлигини таъминлашнинг моддий-техник базасини янада мустаҳкамлаш, жумладан, Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармасига замонавий вертолётлар ажратиш бўйича топшириқлар берди.

Шу кун Ички Ишлар Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида мамлакатимиз тинчлиги ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш, жиноятчиликнинг олдини олиш борасидаги келгуси вазифаларга бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Бугунги глобаллашув даврида янгидан-янгидан таҳдид ва хавф-хатарлар пайдо бўлмоқда, жиноятларни содир этиш усули ва воситалари, хусусиятлари ўзгариб бормоқда. Шуларни ҳисобга олган ҳолда, мамлакатимизда кейинги икки йилда бу борада 100 дан ортқ қонунчилик ҳужжатлари қабул қилинди.

Хусусан, ички ишлар тузилмалари ислох қилинди. «Хавфсиз шаҳар», «Хавфсиз туризм», «Хавфсиз хонадон» тизимлари жорий этилди ва тузув кун патруль хизмати йўлга қўйилди. Буларнинг самарасида ўтган йили жиноятчилик 33 фоизга камайди.

Қўрилаётган чоралар натижасида фуқароларимизда адолат ва қонун устуворлигига ишонч пайдо бўлмоқда. Лекин хотиржамликка берилашга ҳеч кимнинг ҳақи йўқ, ҳали олдимизда қилинадиган ишлар кўп, деди давлатимиз раҳбари.

Йиғилишда жиноятчиликни жиловлашни сифат жиҳатдан янги босқичга кўтариш зарурлиги таъкидланди.

Масалан, Андижон вилоятининг деярли барча туманларида оғир гурлати жиноятлар сони ошган. Вилоятда аёллар жиноятчилигининг салмоғи юқори бўлиб, мамлакатдаги кўрсаткичнинг 8,5 фоизини ташкил этган. Қорақалпоғистонда жиноятчилик 31 фоизга камайган бўлса-да, қўтиллик ҳолатлари кўпайган. Наманган вилоятида ҳам бу борада аҳвол қониқарсиз.

Ички ишлар вазирлигига юқоридagi масалалар бўйича вазиятни тубдан яхшилаш, чуқур таҳлил асосида мавжуд камчиликларни бартараф этиш бўйича «Йўл харитаси» ишлаб чиқиш вазифаси топширилди.

Хабарингиз бор, ўтган йили «ишлагани – рағбатлантириш, ишламагани – жазолаш тизими»ни жорий этган эдик. Бугун уни сарҳисоб қиладиган вақт келди, деди Президент.

Жиноятчиликни жиловлашда энг юқори натижага эришган 10 та худуд – Ширин ва Гулистон шаҳарлари, Шаҳрисабз, Янгийўл, Кегейли, Қонлиқўл, Ховос, Сарлоба, Миробод, Ўрта Чирчиқ туманлари ички ишлар бўлим-

лари бошлиқларини моддий рағбатлантириш, аксинча, бу борада кўрсаткичлари энг салбий бўлган 10 та худуд – Нурота, Нишон, Эллиққалъа, Пахтаобод, Дўстлик, Пахтакор, Избоскан, Бўстонлик, Бувайда, Қўйи Чирчиқ туманлари ички ишлар бўлимлари бошлиқларига жарима шаклидаги интизомий жазо қўллаш бўйича тегишли кўрсатмалар берилди.

Энди ҳокимлар ҳам ҳар кунги ўз худудидagi жиноятлар билан боғлиқ вазиятни шахсан муҳокама қилиб бориши, шунингдек, жойлардаги халқ депутатлари Кенгашлари жиноятлар билан боғлиқ вазиятни таҳлил қилиб, уларнинг келиб чиқиш сабаблари ва шарт-шароитларини бартараф этишга ўз ҳиссасини қўиши кераклиги таъкидланди.

Йиғилишда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш тизimini такомиллаштириш масалаларига ҳам алоҳида эътибор қаратилди.

Бугунги кунда «Маҳалла посбони» тузилмаси раҳбари лавозими ўрнига профилактика инспекторининг жамоат тартибини сақлаш бўйича ёрдамчиси лавозими жорий этилиб, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича уларнинг шахсий жавобгарлиги белгилаб қўйилди. Келгусида жамоат хавфсизлигини таъминлашга муносиб ҳисса қўшган ёрдамчиларга ички ишлар органларининг олий таълим муассасаларига квота асосида ўқишга кириш ҳуқуқи берилиши маълум қилинди.

Ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва унга қарши самарали курашиш бўйича «худудлар тажрибаси»ни жорий этиш зарурлиги таъкидланди. Масалан, Тошкент шаҳрида бошқинчилик, Фарғонада фирибгарлик, Тошкент вилоятида ўғрилик жинояти кўп содир этилаётганини ҳисобга олиб, уларни профилактика қилиш бўйича худудий усуллар шакллантириш талаб этилади.

Бош прокуратура академияси, Ички ишлар вазирлиги академияси, Миллий гвардия ҳарбий-техника институтига ўзаро ҳамкорликда криминоген вазият оғир бўлган худудларда илмий-тадқиқот ишлари ўтказиб, жиноятчилик аҳволи ўзгаришини криминологик прогнозлаш бўйича услубий қўлланма ишлаб чиқиш вазифаси қўйилди.

Ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш мақсадида ички ишлар органларида ишлайдиган психолог-педагоглар мактабини яратиш, олий ўқув юртларида психолог кадрлар тайёрлаш тизimini тубдан қайта кўриб чиқиш зарурлиги қайд этилди.

Ёнғин хавфсизлигини таъминлаш масаласи муҳокама қилинар экан, кейинги вақтда ис газидан заҳарланиш ҳолатлари кўпайиб бораётгани кескин танқид қилинди.

Бунинг асосий сабаби иситиш жиҳозларининг созилишини техник кўриқдан ўтказиш ва таъмирлаш етарли даражада назорат қилинмаётгани. Бу билан нодавлат ташкилот ҳисобланган Ўзбекистон ёнғинга қарши курашиш жамияти шугулланапти.

Бош прокуратура ва Адлия вазирлигига ушбу жамият фаолиятини ялпи текширишдан ўтказиш ва соҳани такомиллаштириш бўйича таклиф киритиш вазифаси қўйилди. Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги,

Ички ишлар вазирлиги, Қурилиш вазирлигига иситиш жиҳозлари, мўри ва бошқа ускуналарнинг техник ҳолатига масъул давлат идорасини белгилаш, газ ва кўмир асосида иситишга мўлжалланган бино-иншоотларни ис газини ўлчаш ускуналари билан ишлар вазирлиги билан Миллий гвардия баб-баравар жавоб бериши таъкидланди.

Йиғилишда аҳолининг мулк дахлсизлигини таъминлаш борасидаги вазифалар ҳам кўриб чиқилди. Эндиликда жамоат хавфсизлиги ва шахсий мулк дахлсизлигини таъминлашга Ички ишлар вазирлиги билан Миллий гвардия баб-баравар жавоб бериши таъкидланди.

Жазони ижро этиш муассасаларида меҳнатга лаёқатли шахсларни иш билан таъминлаш, давлат-хусусий шериклик-тамоийли асосида янги ишлаб чиқаришларни ташкил этиш бўйича ҳам топшириқлар берилди. Бундай шахсларни касбга ўргатиш эртага улар томонидан такрорий жиноятлар содир этилишининг олдини олишга хизмат қилади.

Видеоселектор йиғилишида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ходимларини ўқитиш, уларнинг касб маҳорати ва маданиятини мунтазам ошириб бериш масаласига алоҳида эътибор қаратилди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилиш соҳаси учун кадрлар тайёрлаш тизimini энг янги ёндашувларга асосланиши, улар шиддат билан ўзгартаётган замон ва шарт-шароитларга мос бўлиши зарур. Ёш кадрларда танқидий таҳлил, интизом, ҳалоллик, ватанпарварлик, ташаббускорлик, шахсий жавобгарликни шакллантириш керак, деди Шавкат Мирзиёев.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларга раҳбар тайинлашда бутунлай янги механизм жорий этиш бўйича топшириқ берилди. Унга мувофиқ, номзодлар маълум муддат давомида мақсадали индикаторларга эришиш шarti билан лавозимга тайинланиши, шартлар бажарилмаган тақдирда шартнома муддати узайтирилмаслиги лозимлиги белгиланди.

Фуқароларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш, аҳолининг барча қатламлари, айниқса, ёшларда ҳуқуқбузарликка нисбатан муросасизлик муносабатини шакллантириш жиноятчиликнинг олдини олишда муҳим омил бўлади. Лекин ҳуқуқий тарғибот кўпинча эскича усуллар, мажлисбозлик ва юзаки маърузалардан иборат бўлиб қолаётгани сабабли тўла самара бермаётган. Шу боис кунга кеча Президент фармони билан тасдиқланган Жамиятда ҳуқуқий маданиятни юксалтириш концепциясини ўз вақтида ва самарали амалга ошириш вазифаси топширилди.

Танқидий руҳда ўтган йиғилишда кадрлар масаласи ҳам кўрилди. Ўз хизмат вазифасини бажаришда камчиликларга йўл қўйган кўп раҳбарлар қатъий огоҳлантирилди, айримлари эғаллаб турган лавозимидан озод этилди.

Видеоселектор йиғилишида жамоат хавфсизлигини таъминлашга масъул давлат органлари раҳбарларининг ҳисобот ва таклифлари тингланди.

Матназар ЭЛМУРОДОВ,
Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
 ЎЗА мухбирлари

Президент раислигида 8 январь куни жорий йилги инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни жадаллаштириш масалаларига бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасини барчамиз катта қизиқиш ва юксак масъулият ҳисси билан тингладик. Унда иқтисодийёт ҳамда ижтимоий соҳадаги ислохотларни изчил давом эттириш, хусусан, «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили» деб номланган 2019 йилда бажарилиши зарур бўлган энг муҳим устувор вазифалар белгилаб берилди. Ана шу вазифалар ҳар биримиз учун муҳим дастуриламал бўлиб хизмат қилади.

ЁШЛАР ҒАМХЎРЛИҚДАН МАМНУН

Айни пайтда жойларда Мурожаатномани ўрганишга бағишланган турли талбирлар ўтказилмоқда. Жумладан, Косонсой тиббиёт коллежида ташкил этилган семинар ҳам шу мавзуга бағишланди.

Анжуманда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси тингловчилари, тумандаги барча таълим муассасаси директорларининг маънавий-маърифий ишлар бўйича ўринбосарлари, нуриойлар, маҳаллалар ва Ёшлар иттифоқи фаоллари, худуддаги талбиркорлар қатнашди.

Сўзга чиққанлар Мурожаатномада илм-фан, замонавий ва узлуксиз таълим тизимини янада такомиллаштириш зарурлиги, мамлакатимиз аҳолисининг қарийб ярмини ташкил этадиган ёшлар билан ишлаш масаласи бундан буён ҳам энг асосий вазифалардан бири бўлиб қолиши таъкидланганига алоҳида тўхталди. Шунингдек, эртамик эгаларини

талбиркорликка жалб этиш, улар бандлигини таъминлаш бўйича имкониятлар янада кенгайтирилиши, масалан, «Ёшлар — келажгимиз» жамғармаси учун 2 триллион сўмдан зиёд маблағ ажратиш ва шу орқали 50 мингдан ортиқ янги иш ўрни яратиш кўзда тутилгани ёшларга бўлган меҳр ва эътибор нақадар юксаклигининг яққол тасдиғи эканига ургу берди.

Давлатимиз раҳбари Мурожаатномада таълим-тарбия билан боғлиқ яна бир нозик масалага тўхталиб, «Фарзандларимизнинг турли радикал ва зарарли гоёлар таъсирига тушиб қолишига йўл қўймаслик — асосий вазифамиздир. Бу борадаги ишларни янгилаш ёндашувлар билан давом эттиришимиз керак.

Жумладан, давлат-хусусий шериклик асосида янги маданият ва истироҳат боғларини ташкил этиш, уларни замонавий ёшлар масканларига айлантириш чораларини қўриш зарур. Ушбу боғлар таркибидан биринчи навбатда

спорт майдончалари, амфитеатр ва кичик саҳналар, кутубхона, «Китоб кафелари» бўлиши лозим» дея қайд этди. Ана шу фикрлар коллеж ўқувчиларини ҳам беҳад қувонтирди. Буни семинар давомида йигит-қизларнинг ўзлари катта ҳаяжон билан эътироф этди. Ўқувчиларимиз келгусида ўзлари танлаган соҳа сирларини чуқур ўрганиш, Ватан раънақиға муносиб ҳисса қўишларини билдиришди.

Биз бундан буён ҳам Мурожаатнома мазмун-моҳияти, аҳамиятини ёшларимизга чуқур тушунтиришда давом этамиз. Белгилаб берилган вазифалар ижросида фаол қатнашни учун бор билим ва салоҳиятимизни ишга соламиз.

Баҳодир ҚОДИРОВ,
Косонсой тиббиёт коллежи
директорининг маънавий-маърифий
ишлар бўйича ўринбосари

БАРЧА ЭЗГУ АМАЛЛАР НИЯТГА БОҒЛИҚ!

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг муқаддимаси «Ўзбекистон халқи» деган жумладан бошланган бўлиб, бу Конституциянинг бутун мазмун моҳиятини белгилаб берган, десак, муболага бўлмайди. Унда Ўзбекистон халқининг манфаатлари, орзу-умидлари, фуқароларнинг муносиб ҳаёт кечирिशлари, уларнинг тинчлиги, мамлакатдаги миллий тотувликни таъминлаш олий мақсад сифатида эътироф этилган.

Айнан шу нуқтага назардан олганда, Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ш. Мирзиёев Конституциямизга мувофиқ мамлакат ички ва ташқи сиёсатини амалга оширишнинг энг муҳим масалалари юзасидан Олий Мажлисга тақдим этган Мурожаатномасида таъбир жоиз бўлса, мамлакат ички ва ташқи сиёсатининг устувор йўналиши бу, энг аввало, Ўзбекистон

халқининг манфаатларини барча даражада ифода этиш, уларга муносиб турмуш шароити яратиш, қолаверса, янги Ўзбекистон тараққиётини таъминлаш олдимизда турган энг олий мақсад эканлигини белгилаб берди.

Шунингдек, Президент Мурожаатномасида таъкидланган ва 2019 йил — «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили»да ижтимоий соҳани янада ривожлантириш учун амалга оширилиши лозим бўлган асосий вазифалар сифатида бандликка қўмақлаштиришнинг янги давлат дастурини тасдиқлаш, унда ишсизларни касбга ўқитиш, уларга ҳуқуқий ва бошқа маслаҳатлар бериш ҳамда бошқа ижтимоий ёрдам усулларидан кенг фойдаланиш, халқимизнинг ҳаёт даражасини юксалтириш учун меҳнатга муносиб ҳақ ўлаш тизимини шакллантириш ва аҳоли реал даромадларини ошириш ҳамда энг кам ойлик иш ҳақи миқдорини белгилаш тартибини қайта қўриб чиқиш, солиқ ва бошқа тўловларнинг энг кам иш ҳақи миқдори билан боғлиқ бўлишига барҳам бериш каби масалалар кўрсатилгани эътиборли, деб ўйлаймиз.

Айниқса, ноғиронлиги бўлган болалар ва уларнинг оила аъзоларини, боқувчисини йўқотганларни ўн олти ёшгача ижтимоий муҳофаза қилиш масаласи давлатнинг доимо диққат марказида бўлиши, умрини ноғирон фарзандига қараш, уни парвариш қилишига

бағишлаган оналар учун алоҳида ижтимоий нафақа турини жорий этишга оид тақлифлар ҳеч кимни эътиборсиз қолдирмади.

Энг муҳими, Мурожаатномада белгилаб берилган асосий гоё ва тақлифлар ҳамда 2017–2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган асосий вазифаларни инobatта олган ҳолда ишлаб чиқилган «Фаол инвестициялар ва ижтимоий ривожланиш йили» Давлат дастури лойиҳасида ўз аксини топгани кувонари.

Чунки, лойиҳада биргина иш ўринларини ташкил этишни янада рағбатлантириш механизmlарини жорий этиш мақсадида жорий йилнинг 30 январига қалар Ўзбекистон Республикаси Президенти қарори лойиҳасини ишлаб чиқиш ва унда 2019 йил учун Бандликка қўмақлаштириш давлат дастурини тасдиқлаш назарда тутилмоқда.

Давлат дастурида давлат бююртмаси механизмининг жорий этиш ҳисобиға иқтисодийёт тармоқлари ва талбиркорлик субъектларида камида 221,5 минг доимий иш ўрни яратиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш; тижорат банклари томонидан мақсадли дастурларга мувофиқ микрокредитлаш ҳисобига 191,5 минг аҳолини талбиркорликка жалб қилиш; фуқароларни ташкиллаштирилган ҳолда хорижий давлатларда ишга жойлаштириш

орқали 200,4 минг аҳолини иш билан таъминлаш; бандликка қўмақлаштириш марказлари орқали 338,7 минг фуқарони иш билан таъминлаш, шунингдек, касбга ўқитиш, ҳуқуқий ва бошқа турдаги маслаҳатлар бериш каби ижтимоий ёрдамнинг номолиявий усулларидан кенг фойдаланиш назарда тутилиши аҳоли бандлигини таъминлаш борасидаги ишлар қўламини кўрсатиб турибди.

Албатта бундай улкан режалар эндигина лойиҳалаштирилмоқда, бироқ Президент Мурожаатномасида улуг Имом Бухорий ҳазратларидан иқтибос келтирилганидек, «Барча эзгу амаллар ниётга боғлиқ, ҳар бир кишига фақат ниёт қилган нарсаси берилади».

Қолаверса, «зар қадрини заргар билди» деганларидек, бугунги кунда бирон-бир касбга эга бўлиб иш топа олмаётган ёки оила, бола-чақа ташвиши билан беғона юртларда сарсон бўлиб юрган оддий фуқаролар учун иш ўринларини яратиш билан боғлиқ давлат дастурининг ишлаб чиқилиши нечоғли аҳамиятга эга эканлигини тасаввур этиш қийин эмас.

Дарҳақиқат, халқимизга муносиб турмуш шароитини яратиш ва янги Ўзбекистон тараққиётига ҳисса қўиш энг олий мақсадимиз ҳисобланади. Зеро, Президентимиз таъбири билан айтганда, халқимиз бундан-да яхши яшашга муносибдир.

Абдуманноб РАҲИМОВ,
юридик фаълар номзоди
ЎЗА

ПРЕЗИДЕНТИМИЗНИНГ ОЛИЙ МАЖЛИСГА МУРОЖААТНОМАСИ ЎЗ МАЗМУН-МОҲИЯТИГА КЎРА, ЮРТИМИЗДА ХАЛҚ ФАРОВОНЛИгини КЎЗЛАБ АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИСЛОХОТЛАР КЕЛГУСИ ЙИЛДА ХАМ МАНТИКИЙ ИЗЧИЛЛИҚДА, ЯНГИ СУРЪАТЛАР БИЛАН ДАВОМ ЭТИШINI АНГЛАТДИ.

Мурожаатномада иқтисодий жабҳани янада ривожлантириш, инвестицион муҳит яратиш, ижтимоий соҳани тараққиёт этиришга қаратилган устувор йўналишлар белгилаб берилди. Шунингдек, суд-ҳуқуқ тизимини ислох қилиш, замонавий бошқарув ва парламент назоратини кучайтириш, ташқи сиёсат ва хавфсизлик, фуқароларнинг тинчлиги, осийишталигини таъминлаш борасидаги ислохотлар бардавомлигига алоҳида ургу берилди.

Президентимиз томонидан парламент назоратини янада такомиллаштириш борасидаги муҳим тақлиф — ҳуқумат аъзолари, вазирликлар ва давлат қўмиталари раҳбарлари лавозимга тайинланишида, аввало, номзодларнинг Олий Мажлис муҳокамасидан ўтиши амалиёти демократик тамойилларга асослангани билан эътиборга молик. Унга асосан номзод ўз дастурини тақдим этади, амалга ошириладиган ишлари, режалари ҳақида маълумот беради,

АВВАЛ ИСБОТ, КЕЙИН ЛАВОЗИМ

депутатлар саволларига жавоб беради. Бир сўз билан айтганда, халқ вакиллари синовидан муваффақиятли ўтсагина, муносиблгининг исботласагина лавозимга тайинланади. Жойлардаги маҳаллий кенгашларда ҳам вилоят ва туман идоралари раҳбарларини тасдиқлаш бўйича мана шундай амалиёт жорий этилиши бошқарув тизимига ишончни мустаҳкамлайди.

Мурожаатномада белгиланган вазифалар, шунингдек, Ҳаракатлар стратегиясининг 2019 йилга мўлжаллаб ишлаб чиқилган Давлат дастури ижроси

бўйича ҳар уч ойда парламентга ахборот тақдим этиб боришига оид тақлифлар Президент ташаббуслари ижросини таъминлашда муҳим аҳамиятга эга.

Умуман олганда, давлатимиз раҳбарининг ушбу дастурий маърузаси юргимизнинг иқтисодий тараққиёти, ижтимоий соҳадаги ривожланиш, аҳоли турмуш даражаси ва фаровонлигини юксалтиришга янги мазмун бахш этади.

Шухрат ЯКУБОВ,
Олий Мажлис
Қонунчилик палатаси депутати

Фарғона шаҳрида ҳарбий хизматчилар учун 180 хонадондан иборат 6 та кўп қаватли уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилди.

КИСКА САТРЛАРДА
ЎҚИНИ!

МУКОФОТ ВА ЖАЗО

«Худудларни комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар фаолиятини янада такомиллаштиришга доир кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Президент қарори қабул қилинди.

Хужжат билан Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар ҳамда туманлар (шаҳарлар) худудларини комплекс ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича секторлар штаби таркибига ҳокимликлар, прокуратура, ички ишлар, солиқ, молия органлари ва бошқа бир қатор давлат идоралари киритилди.

Қарорга мувофиқ, сектор раҳбарлари фаолиятини баҳолаш тизими жорий этилади. Йил якунларига кўра, юқори кўрсаткичларга эришган секторларни рағбатлантириш мақсадида «Энг намунали сектор», «Энг ташаббускор сектор раҳбари», «Энг фаол сектор штаби аъзоси» номинациялари бўйича республика танлови ўтказилади.

Бунда баҳолаш натижасига қараб, энг юқори кўрсаткичга эришган 2 нафар сектор раҳбари автотранспорт воситаси билан тақдирланади. Секторлар фаолиятини намунали ташкил этган раҳбарлар ва унинг ишида фаол қатнашган бошқа штаб аъзолари қимматбаҳо совғалар билан мукофотланади. Фаолияти самарасиз, деб баҳоланган сектор раҳбарларига нисбатан эғаллаб турган лавозимидан озод этишгача бўлган интизомий жазо чоралари қўлланилади.

КИМ СУДЬЯ БЎЛА ОЛАДИ?

Одил судлов муаммоларини ўрганиш тадқиқот институтини негизда Судьялар олий мактаби ташкил этилди. Олий мактаб судьялик лавозимларига номзодларни тайёрловчи судьялар ва судлар аппарати ходимларини қайта тайёрловчи, уларнинг малакасини оширувчи муассаса ҳисобланади. «Судьялик лавозимларига номзодларни тайёрлаш, судьялар ва судлар аппарати ходимларини қайта тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент қарори айнан шу ҳақда.

Судьялик лавозимларига номзодларни қабул қилиш 2019/2020 ўқув йилидан бошлаб судьялик лавозими захирасида бўлган шахслар орасидан Судьялар олий кенгаши ва Олий суд томонидан белгиланганидан квоталар асосида амалга оширилади. Курсларга қабул қилинган номзодлар иш жойи бўйича лавозимидан озод қилинади, бироқ у эғаллаб турган лавозим ўқиш даврида сақланади, бу даврда унга стипендия тўланади. 2020 йил 1 сентябрдан судьялик лавозимларига фақат Судьялар олий мактабда ташкил этилган курсларни муваффақиятли тамомлаган шахслар тайинланади. Тайёрлаш курслари дастурини бажармаган ёки тақлиф этилган судьялик лавозимини эғаллашни рад этган тингловчилар стипендия суммасини тўлиқ қоплаб беради.

Судьяларни лавозимга тайинлашнинг амалдаги тартиби 2019/2020 ўқув йили тугагунга қалар сақлаб қолинади.

Давлатимиз раҳбарининг «Эл-юрт умиди» жамғармаси фаолиятини янада такомиллаштиришга доир қарорига биноан Жамғарма стипендиялари ҳисобидан кадрларни тайёрлаш, малакасини ошириш ва стажировкадан ўтказиш учун номзодлар саралаб олинади. Бу таълим, фан ва илмий тадқиқотлар, соғлиқни сақлаш, давлат бошқаруви, иқтисодиётнинг истиқболли тармоқлари йўналишлари бўйича амалга оширилади.

ХОРИЖДА ЎҚИ, ЎРГАН, ИЗЛАН!

2019-2021 йилларда 4 мингдан кам бўлмаган кадр ўқишга юборилади. Умумий ўринларнинг 20 фоиздан кам бўлмаган миқдори магистратура ва докторантурада ўқишга ажратилади.

Вазирлик ва идоралар ҳар йили 1 августгача хориждаги етакчи университетлар, илмий марказларда

кадрларни ўқитишга буюртмалар портфелини шакллантиради ҳамда энг яхши номзодларни Жамғарма танловида иштирок этиш учун тавсия қилади.

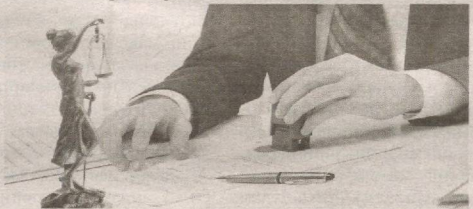
Жамғарманинг Васийлик кенгаши халқаро 500 талик ёки фан йўналиши бўйича 200 талик рўйхатга кирган хорижий таълим муассасалари ва илмий марказларнинг магистратураси ёки докторантурасига мустақил кирган фуқароларга Жамғарма стипендияларини ажратиши мумкин.

2019 йил 1 апрелдан стипендияларни олишга номзодларни хорижий тилларга (инглиз, немис, француз ва бошқалар) ўқитиш чоралари кўрилади.

Ўзбекистон Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси жорий йилда Жамғарма дастурларини молиялаштиришга 3 миллион АҚШ доллари ажратади.

НОТАРИУСЛИК УЧУН ТАНЛОВ

Нотариус лавозими бўш бўлганда ёки кўшимча нотариус лавозими таъсис этилганда танлов ўтказилади. Адлия вазирлиги буйруғи билан тасдиқланган Нотариус лавозимига тайинлаш бўйича танлов ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомда шундай белгиланди. Бу ҳақда Хуқуқий ахборот канали хабар берди.

Низомга кўра, танлов жараёни аудио ва видеоёзувларда қайд этиб борилади ҳамда Адлия вазирлигининг расмий веб-сайтида трансляция қилинади. Нотариус лавозими бўшаганлиги тўғрисидаги хабарнома олинган ёки кўшимча нотариус лавозими таъсис этилган кундан бошлаб етти иш куни ичида «Инсон ва қонун» газетаси ҳамда Адлия вазирлигининг расмий веб-сайтида танлов ўтказиш тўғрисида эълон берилади.

Унда йигирма беш ёшдан кичик бўлмаган, олий юридик маълумотга, юридик мутахассислик бўйича камида уч йиллик иш стажига эга бўлган, шу жумладан, нотариал идорада камида бир йил стажировка ўтаган (илгариги икки йил бўлган), малака имтиҳонини тоширган Ўзбекистон фуқароси иштирок этиши мумкин. Судьялик лавозимида камида беш йил ишлаган ёки нотариус ёрдамчиси ёхуд адлия органларининг нотариал фаолиятга раҳбарлик қилиш ва ушбу фаолиятни назорат қилиш билан боғлиқ лавозимларда камида уч йил ишлаган шахслар учун стажировкадан ўтиш талаб қилинмайди. Талабгор Адлия вазирлигига ҳужжатларни электрон шаклда тақдим этади.

Танлов сўхбат тарзида давлат ва жамият қурилиши ҳамда ижтимоий-сиёсий соҳадаги ислохотлар, фуқаролик ҳуқуқи ҳамда нотариат соҳалари бўйича ўтказилади. Танлов ғолиби билан меҳнат шартномасини тузиш ва уни нотариус лавозимига тайинлаш тегишли ҳудудий адлия органининг буйруғи орқали амалга оширилади.

ЯНГИ ТАЖРИБА ЮНУСОБОДДА СИНАЛАДИ

Бу йил Юнусобод туманидаги кўп квартирали уй-жой фондини профессионал бошқарув компаниялари томонидан бошқариш бўйича тажриба ўтказилади. Бу Вазирлар Маҳкамасининг «Тошкент шаҳрининг уй-жой коммунал инфратузилмасини бошқаришни такомиллаштириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига асосланади.

Бошқарув компаниялари туман ҳокимлиги томонидан танлов асосида танлаб олинади. Бошқарув компаниясини мулкдорларга ҳар чоракда ҳисобот беради. Шунингдек, умумий мулкни сақлаш учун тўланмаган мажбурий бадалларни ундириш ҳуқуқига эга.

Тажрибани 2020 йил 1 январьгача Тошкент шаҳрининг бошқа туманларида ҳам қўллаш чоралари кўрилади. Бошқарув компанияларининг уй-жой фондини сақлашдан олган даромадлари қўшилган қиймат солиғидан ва фойда солиғидан, шунингдек, четдан олиб келинадиган қурилиш техникаси, кичик механизация воситалари, материаллар ва ускуналар учун божхона тўловларидан озод этилади.

30 КУН ВИЗАСИЗ

2019 йилнинг 1 февралидан мамлакатимизда 45 та давлат фуқаролари учун 30 кунлик муддатга визасиз режим жорий қилинади. Фуқаролари электрон кириш визаларини олиш ҳуқуқига эга мамлакатлар рўйхатига 76 давлат қўшилади. Бундан ташқари, 15 мартдан эътиборан амал қилиш муддати 30 кун бўлган икки марталик ва кўп марталик электрон кириш визалари жорий этилади. Шунингдек, чет эл фуқароларининг алоҳида гуруҳлари учун Vatandosh visa, Student visa, Academic visa, Medical visa ва Pilgrim visa каби янги виза категориялари (электрон эмас) йўлга қўйилади.

Булар Президентимизнинг «Ўзбекистонда туризми тезкор ривожлантириш бўйича кўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги фармонида ўз ифодасини топди.

Саҳифа материалларини Lex.uz ва «Huquqiy axborot» канали материаллари асосида Феруза МИРЗАКОМИЛОВА тайёрлади.

Фарғонада 2018 йилда 152 миллион доллардан ортиқ хорижий инвестиция жалб этилди.

СОЛИҚЛАР ЧИНДАН ҲАМ КАМАЙДИМИ?

Мураккаб ўзгаришларга содда бир назар

Куйида шартли равишда 1,5 миллион сўм, 2 миллион сўм ва 2,5 миллион сўм ойликдан тўланадиган солиқларни солиштириб чиқамиз.

- Биринчи январдан солиқлар камай эканми?
- Э, ишонмайман, аксинча, қийин бўлар экан.
- Нега ундай деясан?
- Билмадим, одамлар шундай дейпти-да...

Бу мазмундаги суҳбатлар тез-тез кулоққа чалинмоқда. Одамлар нималардир ўзгаришини эшитишган, айнан нималар ўзгаришини билишмайди. Шу сабабли турли шубҳа-гумонлар, қўрқувлар юзага келяпти. Ўзгаришларга шубҳа билан қараш қон-қонимизга сингиб кетган.

Мен ҳам ўша билмагани учун қўрқадиганлар тоифасидан эдим. Шубҳаларимга чек қўйиш мақсадида ўзимча тадқиқот ўтказдим.

Солиқ кодексига киритилган ўзгаришларни бир қараб чиқдим. Тушунмаган жойларимни иқтисодчи-хуқуқшунослардан сўрадим. Англаганларим ва эътиборли деб билганларим қуйидаги ўзгаришлар бўлди:

1. 4 та ўрнига 1 та. 1 та солиқ тури ва 3 та давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий тўловлар йўқ бўляпти. Ўрнига 1 та солиқ тури киритилляпти.

Чикариб ташланыпти: 1) бензин, дизель ёқилғиси ва газ ишлатганлик учун олинадиган солиқ; 2) йўл жамғармасига йиғимлар; 3) бюджетдан ташқари Пенсия жамғармасига фуқароларнинг сугурта бадаллари (8 фоиз тўлардик-да ўзиям); 4) давлат мақсадли жамғармаларига мажбурий ажратмалар.

Киритилляпти: автотранспорт йиғимлари.

Тушунишимча, ёқилғи ва йўл учун солиқлар ўрнига «автотранспорт йиғимлари» деган битта солиқ қиярпти, аммо қолган иккита мажбурий тўлов шундай чиқариб ташланыпти.

2. Солиқ миқдори камаляпти. Илгари 22-24 фоизлаб тўлаган даромад солиғимиз (энг кўп тўлайдиган солиғимиз) 12 фоизга туширилляпти (пенсия жамғармасига тўлов ҳам шунинг ичиди).

Куйида шартли равишда 1,5 миллион сўм, 2 миллион сўм ва 2,5 миллион сўм ойликдан тўланадиган солиқларни солиштириб чиқамиз.

	1 ярим миллион сўмдан	2 миллион сўмдан	3 ярим миллион сўмдан
2018 йил	277 минг 74 сўм	416 минг 230 сўм	568 минг 730 сўм
2019 йил	180 минг сўм	240 минг сўм	330 минг сўм
Фарқ	97 минг 74 сўм	176 минг 230 сўм	268 минг 730 сўм

Демак, солиқларни кам тўлаймиз. Бу энг яхши ўзгариш!

Ойида бюджетига ҳар ойда кираётган кўшимча 100 минг сўмга 4-5 та яхши китоб беради, битта фарзандингизни спорт клубига беришингиз мумкин ва ҳоказо. Хуллас, тўй эмас, фойдалироқ ишларга инвестиция киритсак, қанчалик ўсишимиз мумкинлигини ўйлаб кўринг.

Юридик шахслардан олинадиган фойда солиғи ҳам 12 фоизга туширилмоқда (тижорат банклари, цемент ишлаб чиқарувчилар, полиэтилен гранула ишлаб чиқарувчилар ва мобил операторлар бундан мустасно).

Тадбиркорлар илгари бутун пул айланмасидан солиқ тўлаган бўлса, энди фақат фойдалан тўлар экан.

Масалан, ўртача 3 миллиард сўмлик йиллик пул айланмаси бор наشريёт (нашриётлар ҚҚСдан озод қилинган) 2018 йилда 150 миллион сўм солиқ тўлади, яъни шу 3 миллиарднинг 5 фоизини солиққа берди. 2019 йилда эса у 3 миллиарддан эмас, кўрган фойдасидан солиқ тўлайди. Олайлик, 500 миллион фойда кўрса (ўрганишларимиз натижасига кўра, 15 фоиз рентабеллик кўпчилик наشريётларга хос), 60 миллион сўм тўлайди.

3. «Молия бўлими» ўйиндан ташқари. Солиқни қайтариш тизимидан «молия бўлими» чиқариб ташланмоқда. Масалан, ортиқча солиқ тўладигиз, уни қайтариб олишингиз керак. Бунинг учун солиқ инспекциясига ариза ёзардингиз, ариза молия бўлимига юбориларди, молия уни кўриб чиқарди, ундан разначиликка ўтарди, ана ундан сўнг пул қайтарди. Энди бу занжирдан молия бўлими чиқариб ташланибди. Яъни, йўл қисқарди, ортиқча тўланган солиқ тезроқ ортга қайтади деб ўйлашга асос бор.

4. Эгилувчан назорат. Режали ва режасиз солиқ текшируви бекор қилиниб, эгилувчан солиқ маъмурчилиги жорий этилмоқда. Бу нима дегани? Президент айтган «самарали солиқ маъмурчилиги» тушунчаси ёдингизладир. Бу тизим айнан шуни таъминлаш учун жорий этиляпти. Энди аввалгидек режали (махсус нашрларда аввалдан эълон қилинадиган) ва келиб бошдан оёқ текшириладиган назорат тизими йўқ. Унинг ўрнига хронометраж кўздан кечирини, мавзули экспрессе ўраниш, солиқ мониторинги каби турли усуллар киритилмоқда. Жойига қараб, мақсадга мувофиқ усул танлаб назорат қилинавэраркан.

Назорат турининг кўпайиши яхшимми ёки ёмон? Бунинг мантиғи шундаки, солиқларни камайтирдикми, энди уни интизомли тарзда мунтазам тўлаб боришингизни текшираемиз, дейилляпти.

5. Қимматли бир кун. Пенялар оширилмоқда, илгари тўловнинг белгиланган муддатидан ўтиб кетган ҳар бир кун учун 0,033 фоиз миқдорда пеня тўланган бўлса, энди 0,045 фоиз тўланади. Яна муддатнинг охириги кунни солиқ тўланса ҳам, пеня ҳисобланар экан. Охириги кунга тақаманг, қимматга тушасиз. Устига устак, ДСИ шу пеняларни текширув натижалари бўйича ҳисобласа, бунинг учун ҳам тўлов оларкан.

6. Амортизация пасайтирилляпти. Амортизация деган тўлов тури бор, тадбиркорлар яхши билишади. Анча пул бўлади буям. Энди маҳсулот таннархнини пасайтириш учун айрим мол-мулк гуруҳига йиллик амортизациянинг энг юқори чегаралари камайтирилибди. Хусусан, бинолар, иморатлар учун 5 фоизлик амортизация 3 фоизга, ҳаракатланувчи транспорт учун 8 фоизлик амортизация 4 фоизга камайган.

7. Солиқдан озод этилган харажатлар. Фойда солиғини ҳисоблашда айрим харажатлар эндиликда инobatта олинмайди. Олайлик, корхона ходимларини театрга ёки ёзда тоққа олиб чиқса, ободонлаштириш учун пул ўтказса, шу харажатлардан ҳам солиқ тўлар

эди. Энди тўламайди. Бу ерда рўйхат анча узун экан. Лекин умумий ҳисобда олинганда, илгари кўплаб солиққа тортилган харажатлар энди тортилмаляпти.

8. Дивидендлардан камроқ солиқ тўлаймиз. Ўзбекистон Республикасининг резидентларига дивидендлар ва фойзалар тарзида тўланадиган даромадлар илгари 10 фоизлик солиққа тортиларди, ҳозир 5 фоизли ставка бўйича солиқ солинади.

9. Ҳамма тенг. Ички ишлар, ФВВ, суд, прокуратура, ДХХ, Мудофаа вазирлиги ходимларига берилган солиқ имтиёзлари бекор қилинди. Энди улар ҳам ҳамма қатори солиқ тўлашади. Уларнинг маошлари бошқаларга нисбатан юқори экани ҳисобга олинса, демак, солиқни ҳам кўпроқ тўлашади.

10. Ягона ижтимоий тўлов ставкалари туширилди. Ягона ижтимоий тўлов – корхонанинг иш ҳақи тарзидаги даромадлар учун тўлайдиган солиқлари (ҳар бир ходим учун тўлайдиган солиқлари). Солиқ кўпайиб кетади деб корхона раҳбарларининг ишчиларни расмийлаштирмай, конвертда маош беришлари сабаби айнан мана шу солиқ тури бўлади. У хуфёна иқтисодни юзага келтирувчи омиллардан. Ушбу солиқ илгари 15 фоиз эди, энди 12 фоиз бўлибди (айримлар ҳатто 25 фоиз тўлар эди). Натижада иқтисод қилинган маблағни ходимларнинг иш ҳақини оширишга сарфлаш тавсия этилмоқда.

11. Мол-мулк солиғида ўзгаришлар. Юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқ ставкаси 5 дан 2 фоизга камайтирилган. Яъни юридик шахс ишлатилмай ётган мол-мулк учун кўпроқ солиқ тўлар экан. Шунингдек, белгиланган муддатда қуриб битирилмаган қурилиш объектлари ҳам солиққа тортиларкан. Президент айтган «20 йиллаб бўш ётган бинолар» эсингиздами? Улардан фойдаланишни рағбатлантириш учун бу солиқ оширилди.

Жисмоний шахсларнинг мол-мулкига солиқлар ошиши мумкин. Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси бу бўйича Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритишни қутуляпти.

Яна кўп ўзгаришлар бор, уларни мутахассислар яхши тушунишади ва тушунтиришади. Мен солиқ тизимидagi ўзгаришларни оддий фуқаро назари билан ўрганиб, уларнинг инсонлар кундалик ҳаётига қандай таъсир ўтказишини англашга ҳаракат қилдим.

Қисқа хулоса шуки, солиқ юки енгилятиляпти, аммо назорат кучайтирилляпти. Солиқларни мунтазам ва ҳаққоний тўлаб бурсак, ўзаро ишонч ва тушуниш пайдо бўлса, қонунга итоаткорликни намоён этсак, ўзаро ва давлат билан муносабатларда ҳалол бўлсак, ислохотларнинг энг нозик ва мураккаб давридан муваффақиятли ўтамиз.

Шаҳноза ТўРАХЎЖАЕВА

Ўзбекистон фармацевтлар ассоциацияси ташкил этилди. Ассоциация Ўзбекистон Адлия вазирлигидан Нодавлат-нотижорат ташкилот сифатида рўйхатдан ўтказилди.

Пойтахтдаги шифоҳонадаман. Шу шаҳарда истиқомат қилувчи синглим ҳолимдан хабар олгани келди. Жигар-да, кета-кетгунча менга меҳр тўла кўзлари ила боқиб, ўзимни асрашимни бот-бот уқдирди. Бир-биримиздан ажрашгимиз келмаса-да, мен уни мажбурлаб қузатдим. Ортидан мўлтираб қараб турарканман, ҳамхонамнинг овозидан хаёлим бўлинди.

— Синглинг меҳрибон экани қандай яхши?!

— Опа-сингил жигар бўлсак, ҳамма ҳам шу-ку, Лутфия опа, — дедим мен унинг маҳзун кўзларига қараб.

— Ҳамма ҳам шундай эмас экан-да, синглим, — деди кўзларини деразадан ташқарига тикканча.

Асли сурхондарёлик Лутфия опанинг қалбида бир дард яширин эканини ҳис этдим. Сўрашга ботинмай турганимда ўзи гап бошлаб қолди.

— Дунёнинг ишлари ҳўп қизиқ экан, сингилжон. Мана, ўн етти йилдирки, бир жойда яшаб, опам билан кўришмаймиз. Барчаси ўша оилага келин бўлиб тушганидан бошланди. Поччамнинг онаси ўз ҳолавачаси бўлишига қарамай, келган совчиларни дадам унча хушламаганди. Опамнинг кўнгли шу йигитдалигини билганидан сўнг ноилж тўйга розилик берди. Тўрт-беш ой опам рисоладагидек яшади. Ёки бизга шундай туюлди. Шу орада юз-кўзлари кўқарган, абгор ҳолда уйга кириб келди. Ота-онам опамга турмуш муштлигини, чилам билан яшаш кераклигини, қолаверса, «ўзи пиширган ош-лигини айтиб, ортига қайтариб юборди. Бу ҳолат жияним туғилиб, бир ёшга тўлгунга қадар бир неча маротаба такорланди. Сўнгги бора опамнинг уйга калтаклиниб ке-

«ОПА, ДАРДЛАШГАНИ КЕЛИНГ БИР КЕЧА...»

лиши дадамнинг тоқатини тоқ қилди. Уриб, остонага яланг оёқда ташлаб кетилиши нафақат отамнинг, балки бизнинг ҳам дилимизни ўртаб юборди. Ана шунда дадам кескин ва қатъий қарорга келди: — «У уйга бошқа қадам босмайсан!»

Орадан бир-икки ой ўтди. Опам иккимиз аввалдан шуғулланган касбимиз — тикувчилик билан машғул эдик. Дадам ўша пайтларда туман пахта-ни қайта ишлаш заводининг раҳбари бўлиб, яшаш тарзимиз тўкин-сочин эди. Шунга қарамай, опам кўпинча хаёлга чўмиб, фаромуш бўлиб қоларди. Жажжи ўғилчаси эса ҳаммамизнинг овуноғимиз эди. Кунлар шу тарзда ўтаётганда бирдан опам бозорга серкатнов бўлиб қолди. Менинг ўрнимга кийимларга бичиладиган безакларга ўзим бориб олиб келаман деб туриб олди. Онам ҳам «Майли бора қолсин, кўнгли ёзилади» деди. Шу кўйи бир-икки марта бозорга қатнаб уйга қайтмади. Буни қарантки, бозорга борган ўша кунни боласини ҳам олиб кетган экан.

Қариндошлардан бирма-бир суриштирдик. Дарак йўқ!

Уч кундан сўнг дадам келинойимни поччамниқига юборди.

— Ўша ерда чамамда, — деди жаҳли чиқиб.

Биз ҳам шундай ўйладик. Айтганимиздек, опам бизни гафлатда қолдириб, поччам билан уйга қайтиб кетибди. Келинойим у ердан жуда хафа бўлиб қайтди. Опам ҳар сафар бозор баҳона поччам билан учрашишга борган экан. Келинойимга биз уларнинг ҳаётига ортиқ аралашмаслигимиз кераклигини, ҳатто ҳеч биримизни уйга қадам босмаслигимизни қатъий тайинлабди.

Бу ҳам етмагандек ўртага қайнонаси тушиб, оиламиз ва айниқса, онамни куракда турмайдиган сўзлар билан ҳақоратлабди. Шу тариқа опам ҳам келмади, биз ҳам бормадик. Унинг туғилган кунни яқинлашганида дадам онамга, қизимни табриклар келинлар, деди. Фарзанд соғинчи юрагини ўртаган онамнинг қувончини бир кўринг-а, шунда! Аммо юраги чилларчин бўлиб уйга қайтишини билганида эди, бечора онам...

Ўша кун бир умрга унутилмас бўлиб ёдимда қолган. Опамга, жиянимга қолаверса, бошқаларга ҳам совға-саломлар қилиб боргандик. Машинадан тушар-тушмасимиздан дарвозадан опам ҳадик билан югуриб чиқди. Кўришиш учун кучоқ очиб талпинган онамга:

— Нега келдингиз, айтдим-ку ахир тинч кўйинглар, бошқа келманглар деб... — деди-ю уввос солиб йиллаб юборди. Ҳаммамиз ҳайратдан қотиб қолдик.

Биздан ҳам кўпроқ онамга қийин бўлди. Шунча маломат ва ҳақоратларга, тухматга чидаш осон эмас, албатта. Узоқ вақт тўшакка миҳланиб қолди. Дадам бўлиб ўтган воқеалардан таъсир-

ланиб, «Бугундан бошлаб мени бундай қизим йўқ. Мен учун ҳам, сизлар учун ҳам у ўлган!» деб айтди.

Мана, шу воқеага ҳам ўн етти йил бўлибди. Жияним ҳам ўн саккизга қиррибди. Эшитишимча, Тошкентдаги қайсидир коллежда ўқиркан. Поччам эса Сурхон-Тошкент йўналишида қиракашлик қиларкан. Опам томорқада экин-тикин етиштираётган эмиш. Бу орада мен турмушга чиқдим. «Опа, дардлашгани келинг бир кеча...» Шу кўшқинни эшитсам, юракларим сел бўлади.

Ота уйимизга бирор байрам муносабати билан йиғилган чоғимизда ҳам ҳеч ким опам мавзусида оғиз очмайди-ю, лекин ҳар йили унинг туғилган кунини дадам ош қилдириб: «Ўлган қизимни хотирлайлик», дейди. Тирик одамни ўлдига чиқаришдан ёмони йўқ экан. Ота-онам ўз боласини унутармиди? Биладан, ундан ғойибона хабар олиб туришди. Набираларини кўриб келишди. Уларни соғинишса-да, сиртга чиқаришмайди.

Чарос ҲАЛИМОВА

Яқинда бир ҳам-касбимиз Тош-

кентдаги қариялар уйига бориб келди. Узоқ йиллар етакчи журналист шу масканда эди. Фахрий қалам-каш шахси ҳақида сир тутишимизни илтимос қилибди. Ўзини эмас, балки фарзандларининг шаънини ўйлабди.

Вожаб, зурриётлари бўла туриб қариялар уйида яшаётган ота! Не гап бўлибдики, у фарзандлари бағрига сизмай қолган? Улар қандай инсонларки, падари бузрукворини ўзларидан узоқлаштириб, ҳузур-ҳаловатда яшашмоқда! «Ота рози — Худо рози» деган мақолнинг моҳияти-ю ҳақиқати қаёққа кетди!

Рўзаи рамазон кунларидаги ифторликда барчанинг диққат-эътибори бир бурчакда ўтирган ота-болала бўлди. Кексайиб қолган падар яхши овқатлана олмас, ёнидаги ўғли унга егуликлар едирарди. Сочық билан отасининг оғзини оҳиста артиб ҳам кўярди. Сўнг қулоғига секин шивирларди: «Отажон, нима олиб берай?» Дунёдаги энг чиройли манзара, энг гўзал муносабат эди бу.

Яқинда бир танишим гапириб қолди:

«ОТАЖОН, НИМА ОЛИБ БЕРАЙ?»

— Қадрон дўстимни йўқлаб бордим. Қарасам, ёши саксондан ўтган отаси ҳовли ташқарисидаги ўриндикда ўтирибди. Ҳолаҳвол сўрадим. «Ўртоғингга айт, мени уйлантирсин», деди чол ҳасрат қилиб. Ичкарига киргач, дўстимни койиған бўлдим. «— Отамни бир эмас, икки марта уйлантирдим. Аммо иккита синглимнинг турмуши бузилиб қайтиб келган. Отам уйланган аёлларни улар сиздеришмаса, мен нима қилай?» — деди у маънос тортиб.

Ҳа, биз билиб-билмаган сабаблар кўп. Шун-

Ҳа, биз билиб-билмаган сабаблар кўп. Шундай важлар бўладик, чора тополмай қийналиб кетасан. Бироқ ҳар қандай ҳолатда ҳам отанинг кўнглига йўл топмоқ керак.

дай важлар бўладик, чора тополмай қийналиб кетасан. Бироқ ҳар қандай ҳолатда ҳам отанинг кўнглига йўл топмоқ керак. Узоқ йил муқаллам бир эркакнинг завжаси оғир хасталик туфайли ҳаётдан кўз юмди. Орадан кўп ўтмай, эркак уйга нотаниш аёлни

бошлаб келди. Айнан шу жувоннинг гапига кириб, ёш ўғиллари ва қизини қишининг айна чилласида кўчага ҳайдаб чиқарди. Маҳалла-кўй аралашиб, бу уйда уларнинг ҳақи борлигини исботлаб берди. Шунда ота чиқиб кетиб, ўша аёлнинг хонадониде яшай

бошлади. Ўғиллар тоға, аммакилари ёрдамида тетапоя бўлишди. Бири ўқишга кирди, бошқаси тадбиркорлик билан шуғулланиб, йирик бизнесменга айланди. Бу вақтда ҳалиги аёл аллақачон уларнинг отасини ҳайдаб юборган эди. Ўғиллар падарини уйига олиб келишди. Лекин ота «отдан тушса ҳам эгардан тушмади». Фарзандларидан уйлантириб кўйишини талаб қилди. Бир неча марта уйлантиришди. Икки кун ўтар-ўтмас, хотинларини ҳайдаб юборарди қария. «Янги жувон топиб берасанлар», дерди ўғилларига. Уларнинг қўли кўксиде. Вақти-соати етиб, ота вафот этганида ҳурмат-иззат билан кўмишди.

Ўзбекнинг зўр актёри бор эди. Унинг бир-бирдан бетакрор роллари «Олтин фонд»да, дубляждаги овози ҳозир ҳам радио, ТВда жаранглайди. Ҳаётининг охириги йилларида хотини қафо этиб, сўққабош бўлиб қолди у. Келинларининг қутқуси билан икки фарзанди мерос талашини бошлаб юборди. Фаволи суд мажлисларидан бириде ота оламдан ўтди...

Анвар НОМОЗОВ

АҚШнинг йирик нашрларидан бўлган «The New York times» газетаси Ўзбекистонни 2019 йилда ташриф буюриш тавсия этилаётган 52 мамлакатлар рўйхатига киритди.

СИЁСИЙ ПАРТИЯЛАР СОНИ ЯНА БИТТАГА ОРТДИ

Бутунги кунда турли экологик муаммоларнинг пайдо бўлаётгани кўпгина ривожланган мамлакатларнинг ушбу соҳага жиддий эътибор қаратиб, уни давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бирига айлантиришига сабаб бўлди.

Хусусан, 97 та мамлакатда айнан атроф-муҳит муҳофазаси йўналишида экологик партиялар фаолияти йўлга қўйилган. Улар парламентнинг тенг ҳуқуқли аъзоси сифатида мамлакатда барқарор ривожланиш мақсадларига эришиш, аҳоли учун қўлай экологик шароит яратиш ва ноёб табиатни сақлашга жамиятнинг барча кучларини сафарбар қилиш, экологик дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш, жамиятда экологик маданият даражасини кўтариш сингари долзарб вазифаларни бажариб келмоқда.

Бу жараён Ўзбекистонда ҳам тўртта сиёсий партиялар сафида янги — экологик партияни ташкил этишга сабаб бўлди. Президентимиз ташаббуси билан илгари сурилган бу гоё пойтахтимизда ўтказилган Ўзбекистон экологик партияси таъсис съезиди яна бир бор қўллаб-қувватланди. Унда янги тузилманинг жамият ва давлат ҳаётидаги ўрни ҳақида маълум қилинди.

Айтиш керакки, 2018 йил 14 ноябрь куни экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш, соғлиқни сақлаш соҳасида фаолият кўрсатаётган мутахассислар, олимлар, профессор-ўқитувчилар, нодавлат нотижорат ташкилотлари ҳамда кенг жамоатчилик вакиллари билан бир гуруҳ фуқаролар томонидан Ўзбекистон экологик партиясини тузиш ташаббуси кўрсатилган эди. Шундан сўнг тегишли қарор асосида Ўзбекистон экологик партиясини тузиш бўйича ташкилий кўмита шакллантирилди. «Сиёсий партиялар тўғрисида»ги Қонунга биноан партия тузиш билан боғлиқ жараёнлар амалга оширилди. Шунингдек, 2018 йилнинг 1–17 декабрь кунлари Ўзбекистон экологик партияси таъсис съезидида Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳридан делегатлар сайлаш бўйича ўтказилган конференцияларда муқобиллик асосида 250 нафар делегат сайлаб олинди.

— Ўтмишда атроф-муҳит ишларига эътиборсиз муносабатда бўлиш, табиий ресурслардан меъ-

ёрдан ортиқ фойдаланиш, экологик талабларни менсимаслик қатор глобал ва минтақавий экологик муаммоларнинг пайдо бўлишига олиб келди, — деди Олий Мажлис Қонунчилик палатаси спикери ўринбосари Борий Алихонов. — Айниқса, ушбу муаммо-

лар иқлим ўзгариши содир бўлаётган шароитларда янада аққолроқ ва кучлироқ намоён бўлмоқда. Бу эса Ўзбекистон учун ҳам атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва уни соғломлаштириш масалаларини янада долзарб қилиб қўйди. Шу маънода айнан юқоридаги экологик муаммоларнинг олдини олиш,

Яқунда Ўзбекистон экологик партияси Марказий Кенгаши Ижроия кўмитаси аъзолари, раиси ва раис ўринбосарлари сайланди. Шунингдек, партиянинг рамзлари ҳамда «Ўзбекистон экологик партияси рамзлари тўғрисида»ги Низом лойиҳаси тасдиқланди.

мамлакатимизнинг «яшил иқтисодиёт»га ўтишига кўмаклашиш, энг муҳими, келгуси авлодлар учун қўлай, мусаффо ҳаёт қолдириш янги ташкил этилган партиянинг асосий мақсад-вазифалари этиб белгиланди. Шундай экан, экологик партия олдида катта ва масъулиятли ишлар турибди.

Таъсис съезидида Ўзбекистон эко-

логик партиясини таъсис этиш, партия Устави ва Дастури лойиҳалари, Марказий Кенгаши, Марказий назорат-тафтиш комиссияси аъзоларини сайлаш,

«Ўзбекистон экологик партияси Марказий назорат-тафтиш комиссияси тўғрисида»ги Низом, Ўзбекистон экологик партияси Матбуот органи, Ўзбекистон экологик партиясининг ваколатли вакилларини сайлаш каби масалалар кўриб чиқилди.

Яқунда Ўзбекистон экологик партияси Марказий Кенгаши Ижроия кўмитаси аъзолари, раиси ва раис ўринбосарлари сайланди. Шунингдек, партиянинг рамзлари ҳамда «Ўзбекистон экологик партияси рамзлари тўғрисида»ги Низом лойиҳаси тасдиқланди.

Шу куннинг ўзида Ўзбекистон экологик ҳаракати Марказий Кенгашининг навбатдаги Пленуми ўтказилиб қилинган ишлар тўғрисида маълумот берилди. Қайд этилишича, ҳисобот даврида Экоҳаракат томонидан 2 минг 263 га яқин амалий-таҳлилий тadbирлар ўтказилган. Ўзбекистон Экологик ҳаракати депутатлар гуруҳининг ташаббуси билан ишлаб чиқилган 6 та қонун лойиҳаси Қонунчилик палатаси муҳокамага киритилиб, қабул қилинган. Депутатлар гуруҳи томонидан Қонунчилик палатасининг

Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари кўмитаси билан ҳамкорликда 4 та қонун лойиҳаларини тайёрлаш бўйича муайян ишлар олиб борилди. Ўзбекистон Республикасининг «Экологик таълим концепцияси» лойиҳасини тайёрлаш ва уни жойларда муҳокама этиш ишларига ҳисса қўшилди.

Бундан ташқари, ҳаракатнинг «Ишонч телефони»га келиб тушган 430 га яқин мурожаатнинг 70 фоизи жойида ижобий ҳал этилди. Экоҳаракат томонидан хорижий ва халқаро экологик ташкилотлар билан ҳамкорликни ривожлантириш борасида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, Тошкент шаҳрида ўтказилган «Орол фожиясининг оқибатларини юмшатиш бўйича ҳамкорлик ҳаракати: янгича ёндашув, инновацион ечимлар ва инвестициялар» мавзусидаги халқаро конференцияда 100 дан ошиб халқаро экспертлар қаторида БМТ Бош қотибининг инсон хавфсизлиги бўйича махсус маслаҳатчиси иштирок этди.

Пленумда фаолият давомида йўл қўйилган айрим камчиликлар хусусида ҳам сўз юритилди. Хусусан, Экоҳаракат ва унинг ҳудудий бўлинмаларида «Жамоатчиликка амалий ёрдам кўрсатиш» тизimini ташкил этиш ва кенг жамоатчилик билан мулоқотда бўлиб, мавжуд экологик муаммоларни ҳал этишга қаратилган чора-тадбирларни амалга ошириш борасидаги ишлар талаб даражасида эмаслиги таъкидланди.

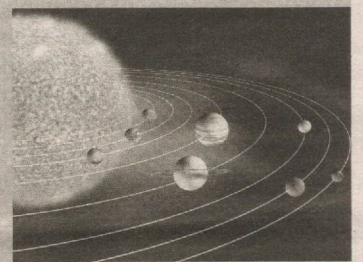
Хайрулло АСТАНАҚУЛОВ,
«Жамият» мухбири

ДУНЁ ЭКОЛОГИЯСИ

Янги сайёра Ердан 23 марта катта

Халқаро фазони ўрганиш агентлиги «NASA»нинг сунъий йўлдоши Куёш тизимидан ташқарида учта экзосайёра борлигини аниқлади.

Маълум қилинишича, сайёралардан бири Ердан ҳажми бўйича уч баробар катта ва 23 марта оғирроқ, Шунингдек, у сайёраимиздан 53 ёруғлик йилда жойлашган бўлиб, ҳарорат Цельсий бўйича 150 даражага етади. Аммо унинг Ерга ҳаф солиши мумкинлиги тўғрисида ҳеч қандай маълумот йўқ.

Медузалар хужуми

Австралиянинг шимоли-шарқидаги пляжлар кўк медузалар хужуми туфайли вақтинча ёпиб қўйилди.

Айтилишича, ушбу медузалардан қуйиш оқибатида шу кунга қадар 18 мингдан ортиқ киши жабрланган. Мутахассислар медузаларнинг тарқалишига медузалар колониясини денгиз соҳилларига олиб келувчи кучли ғарбий шамоллар сабаб бўлган, дея таъкидламоқда.

Хитой ойни тескари томондан ўрганади

Хитойнинг «Чанъэ-4» космик станцияси инсоният тарихида биринчи бор Ойнинг тескари томонига қўнди.

Хитой ҳукуматининг қайд этишича, бу воқеа «космик тадқиқотлар соҳасида муҳим босқич» ҳисобланади. Эндилликда космик станция ёрдамида Ойнинг инсониятга номаълум қирралари ўрганилади.

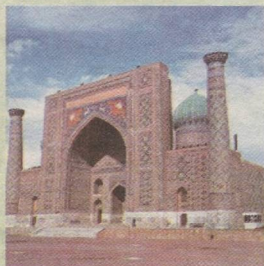
Ўзбекистонда ижтимоий ҳимояга муҳтож кишилар нотариал хизматлар учун тўланадиган тўловлардан озод қилинди.

«Ҳиндистон — Марказий Осиё» мулоқоти

Жорий йилнинг 12-13 январь кунлари Самарқанд шаҳрида ташқи ишлар вазирларининг «Ҳиндистон — Марказий Осиё» мулоқоти бўлиб ўтади.

Унда Ҳиндистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон, Ўзбекистон, Қозоғистон, шунингдек, Афғонистон ташқи ишлар вазири иштирок этади. Учрашувда ўзаро савдо, транспорт ва логистикани, са-

ноат, энергетика, ахборот технологиялари, тиббиёт, фармацевтика, қишлоқ хўжалиги, инновация ва технологиялар жалб қилиш бўйича ҳамкорлик масалалари муҳокама қилиниши кўзда тутилган.

«Ғишткўприк» янгиланди

Ўзбекистон ва Қозоғистон чегарасидаги «Ғишткўприк» чегара божхона постининг янги биноси куриб фойдаланишга топширилди.

Бинода фуқароларнинг чегара ва божхона назоратидан ўтиши учун барча шароитлар яратилган. Хусусан, имконияти чекланган фуқароларга алоҳида йўлаклар ташкил этил-

ган. Сайёҳлар учун ҳам алоҳида йўлаклар мавжуд. Ушбу бинонинг фойдаланишга топширилиши бир кунда 40 минг нафар киши ҳаракатланиши учун имконият яратади.

Зиёрат туризми бўйича халқаро форум

Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси, Ташқи ишлар вазирлиги, Дин ишлари бўйича давлат қўмитаси ҳамда Ўзбекистоннинг хорижий мамлакатлардаги дипломатик ваколатхоналари билан ҳамкорликда шу йилнинг 21-23 февраль кунлари мамлакатимизда илк бор Зиёрат туризми бўйича халқаро форум ўтказилади.

Халқаро форум доирасида Самарқанд ва Бухоро вилоятининг зиёрат марказлари, хусусан, Пешку туманидаги Ибн Сино музейи ҳамда олим туғилган Афшона қишлоғи бўйлаб экскурсия, шунингдек, хорижий экспертлар иштирокида мамлакатнинг зиёрат туризми салоҳиятини ошириш масалалари бўйича уч ялпи сессия ва ислом маданияти ҳамда цивилизацияси ривожига Ўзбекистоннинг маданий-тарихий марказлари роли тўғрисидаги декларация имзоланади.

Тиланчилик учун жазо кучайди

«Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатлари-га жамоат тартибини таъминлаш механизмларини такомиллаштиришга қаратилган ўзгартиш ва кўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Қонуни асосида Жиноят кодексига кўшимча ва ўзгартишлар киритилди.

Унга кўра, жамоат жойларида пул, озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа моддий қимматликлар бериши сўраб, тиланчилик билан шуғулланган шахслар мажбурий жамоат ишларига жалб қилинади ёки озодликдан маҳрум қилиш билан жазоланади.

«Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!»

Хива хони билан юзма-юз

2018 йилнинг ноябрь ойида мамлакатимиз Президенти Шавкат Мирзиёев Хоразм вилоятига ташрифи чоғида воҳдада туризм салоҳиятини янада яхшилаш, Хива хонлиги тарихини чуқур ўрганиш, маданий, меъморий ёдгорликларни тарғиб этиш борасида таклиф ва тавсиялар билдирган эди.

Айни кунларда тегишли идора ташкилотлар, мутахассислар, олимлар иштирокида музей шаҳарда шу юзасидан амалий ишлар бошлаб юборилди.

Хивага ташриф буюраётган маҳаллий ва хорижий сайёҳлар чексиз завқ, ҳайрат билан томоша қиладиган музей экспозициялари сони яқинда яна иккитага кўпаяди. Ичан қалъа давлат музей-қўриқхонаси маъмурияти ташаббуси билан Кўҳна Арк мажмуасида жойлашган, Хон оиласи истиқомат қилган бинода янги экспозиция ташкил этишга

киришилди. Унда Хива хонининг шахсий ва оилавий турмуш тарзи ўз ифодасини топади.

— Маълумки, Ичан қалъада меъморий ва маланий обидалар кўп, — дейди «Ичан қалъа давлат музей-қўриқхона»си директори Шоназар Матякубов. — Кўҳна Арк мажмуасини эса қалъа ичидаги қалъа дейиш мумкин.

Бир гектардан зиёд майдонни эгаллаган, баланд девор билан ўралган Аркда кўринишхона (Хон арзхонаси), зарбхона, ёзги ва қишки масжид, аслаҳахона, ўқ-дори тайёрланадиган устахона, омборхона ва махсус майдонлар билан бирга ҳарам ҳам жойлашган.

У Аркнинг шимолий қисмидан ўрин олган бўлиб, 1910 йил Муҳаммад Раҳимхон-II ҳукмронлиги даврида яхлит ҳолга келтирилган. Ҳозирги кунда хон ва унинг оиласи истиқомат қилган уй ва ай-

вонларда таъмирлаш ишлари ниҳоясига етказилмоқда.

Янги ташкил этиладиган музей экспозицияси ва ундан жой оладиган ноқаратлар узоқ-яқиндан келган сайёҳларга Хон ва унинг оиласи ҳаётини тўлароқ тасаввур этиш учун имконият яратади.

Маълумки, 1967 йилда элдошимиз, тиббиёт фанлари доктори, профессор Отаназар Абдуллаев ташаббуси билан Ичан қалъада «Хоразм табобати» музейига асос солинган эди. Айрим сабаблар билан фаолияти тўхтаб қолган ушбу йўналишдаги экспозицияни ҳам Шерғоziхон мадрасасида қайта ташкил этишга киришилди.

Қадим Шарқда, шу жумладан, Хоразмда табобат соҳасига оид осори-атиқалар, қўлёзмалар ушбу экспозициядан ўрин олади.

Отабек ИСМОИЛОВ,
музей-қўриқхона
катта илмий ходими

Жавобгарлик бекор бўлди

Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексга киритилган ўзгартиш ва кўшимчаларга кўра, паспорт тизими қоидаларининг бузилиши борасидаги ҳаракатларга белгиланган жарима миқдорлари камайтирилди.

Бундан ташқари, эндиликда фуқаролар ўн олти ёшга тулиши муносабати билан ўз вақтида паспорт олмаган тақдирда ҳам маъмурий жавобгарликка тортилмайди.

Менинг армиям — менинг фахрим

Айни кунларда юртимиз бўйлаб Ўзбекистон Республикаси Куролли Кучлари ташкил этилганлигининг 27 йиллиги ҳамда Ватан ҳимоячилари кун муносабати билан «Ватанпарварлик ойлиги» давом этмоқда.

Жорий йилнинг 15 январига қадар давом этадиган байрам тадбирлари давомида Мудофаа вазирлиги тасарруфидаги ҳарбий округ, ҳарбий қисм ва муассасалар томонидан турли тадбирлар ўтказилмоқда. Хусусан, Самарқанд вилояти ҳокимлиги, Марказий ҳарбий округ қўшинлари қўмондонлиги, Миллий гвардия вилоят бўлими ҳамкорлигида «Менинг армиям — менинг фахрим» ўтказилди.

Шунингдек, Жиззах вилоятида жойлашган «Гандумтош» қишлоғида «Мардлар қўриқлайди Ватанни!» шиори остида ҳарбийлар иштирокида Хоразмшоҳларнинг сўнгги султони Жалололдин Манғубердиннинг Чингизхонга қарши ўтказган жангларидан парчалар саҳналаштирилди.

Рамиз ВАЛИЕВ

Аэропорт учун кўп қаватли автотураргоҳ

Ислом Каримов номидаги Тошкент халқаро аэропорти яқинида кўп қаватли автотураргоҳ курилади.

Шаҳар ҳокимлигининг маълум қилишича, бу орқали транспорт логистикаси яхшиланади. Курилиш ишларини жорий йил 1 июлга қадар бошлаш кўзда тутилган.

Мажбурий ижро бюроси ташкил топгандан буён жами 39,6 триллион сўм ундирилди.

«ПИЧОҚНИ ОЛДИН ЎЗИНГГА УР, ОҒРИМАСА, БИРОВГА...»

Олий маълумотлиман. «Деярли 30 йил ИИВ тизимида камчиликсиз, бирор марта танбеҳ олмай ишлаганман. Фаолиятим оммавий ахборот воситаларида кўп бора тилга олинган, албатта, ижобий иш тажрибам ёритилган. Ҳозир нафақадан, турмуш ўртоғим 35 йилдан буён қишлоғимиздаги 31-мактабда ёш авлодга сабоқ бериб келмоқда. Фарзандларимнинг барчаси олий маълумотли, турли соҳаларда фаолият юритиб, юртимиз равнақида ҳисса қўшиб келмоқда. Оиламиз билан маҳалла ишларида доим фаолмиз. Бугун бўлса, бир нечта одамнинг тухумини деб, қуда-андаларим, маҳалла-қўй олдида мисқоллаб йиққан обрўйим ерга урилди. Булар менга қилган бўхтонларнинг асл сабабини тушунмадим. Балки менга нисбатан шахсий адовати бўлгандир. Балки хизматдалик пайтимда қақдир тақозоси билан тқунунга зид ишлар қилган бирор яқинини жазолагандирман.»

Унда мазкур маҳалладаги қатор муаммо ва камчиликлар тилга олинган. Мақола эса таҳририятимизга ташриф буюрган бир нечта маҳалла фуқаролари иштирокида тайёрланган. Шу кунларда эса мақоланинг ўзи тилга олинган қисмидан норози бўлган Н.Зокировдан хат келди.

— 2007 йили клуб биносини сотиб олганимда аҳоли сони 7500 нафардан ошган, эндиликда клуб кичик ва замон талабларига жавоб бермайдиган аҳволга келиб қолганди, — дейди Н.Зокиров. — Деярли 1990 йилдан буён ҳеч қандай томоша қўйилмаган, таъмирланмаган, ташландиқ ҳолда эди. Шу билан бирга клубнинг 5 йиллик солиғини, электр токи пулларини тўладим. Бола-чақам билан бино ичи ва атрофини тозалладим. Мендан ташқари ердан фойдаланадиган 6-7 киши бир сўм тўлагани йўқ. Ҳатто, бировларнинг устидан ёзиб юрадиган «фаоллар» ҳам бир ечим топилмади, тўловларни тўлашми-ку! Шахсий маблағимга сотиб олган жойни ўз билганимча тасарруф этишим мумкинми ёки умр бўйи зарар қилишим керакми? Бу жойни болаларим кўплиги, ҳеч ким олмасдан қаровсиз ётгани учун уй-жой қилиш мақсадида сотиб олганман. Яна бир эътиборли жиҳат, тумандаги

барча маҳаллада клуб бинолари мавжуд эди. «Ширин», «Сўфиён», «С.Кассиров», «Дашнобод», «Бобур», «Охунбобоев»лар шулар жумласидан. Тугатиш комиссияси томонидан уларнинг барчаси сотилиб, ўрнига уй-жойлар қурилади кетди. Хўш, нега булар ҳақида ҳеч ким сўрамади? Демак, бу ерда ноқонуний ишнинг ўзи йўқ. Бунинг устига ўша пайтдаги туман ҳокими Парда Чориев бир неча бор халқни чақириб, жойни сотиш, давлат қарзини тўлаш зарурлигини айтган. Тугатиш комиссияси бир йил йиғилишларда жой сотилишини эълон қилиб, талабгор излади. Клуб сўровчилар ўшанда қаерда эди? Орадан қарий 12 йил ўтгандан кейин керак бўлди? Бу бориб турган бахиллик эмасми? Агар улар адолатли бўлса, клубни сотган туман ҳокимини, комиссия раиси ва 16 аъзосини ёзиб, судга берса бўлмасми?

Н.Зокировнинг таъкидлашича, шу бир кичик ҳудудда айрим шахслар томонидан томорқа сифатида бир қанча ер сотилган. Булар пахта, ғалла экиладиган майдонлар бўлган. 3,5-4 тонна сут, қолаверса, юзлаб бузоқ берадиган замонавий чорва комплекси сотиб юборилган. Эндиликда аҳоли 1 литр сутни 2-2,5, 1 кг қатиқни 8-10, 1 кг гўштни

36-40 минг сўмдан олмоқда. Шунингдек, минглаб қўй-қўзи, отлар сотилиб кетган. Юзлаб боғлар йўқ қилинган. Чиндан ҳам, нима учун буларни ҳеч ким сўрамади экан?

— Сиз айбсиз, деб топган Мелибобо Аҳмедов ҳам тугатиш вақтида 20 гектар ер олган эди, — дейди Н.Зокиров. — Бу ерда узум, pista, айниқса, 70-80 тонна энг сифатли олма берадиган боғ бор эди. Айни пайтда боғдан нишон ҳам қолмаган. Адирликка сув чиқаришга халқимизнинг қанчалдан-қанча меҳнати, давлатимизнинг маблағи кетган. Агар булар ҳақиқатталаб кишилар бўлганда бузилиб вайрон бўлган ширкат ҳўжалигининг маъмурий биноси, болалар боғчалари, касалхоналар, техника парки, ёнилиб қўйиш шохобчаси, янги паррандачилик фабрикалари ҳақида гапирса бўлмасми? Халқимизнинг «пичоқни олдин ўзингга ур, оғримаса, бировга...», деган нақли бежиз айтилмаган. Ўша одамлар маҳаллага қанча ёрдам қилган, қанча ободонлаштириш ишларини амалга оширган, мен қанча иш қилганман, бунинг бир келиб қўриш керак, юзма-юз ўтириб гаплашиш керак. Ҳеч ким олмаган жойни олиб айбдор бўлдимми? Устимдан 10 дан ортиқ нуфузли ташкилотта мурожаат қилишди. Барчасининг вакиллари келиб, вазиятни ўрганишди. Менга нисбатан бирор-бир айб қўймади. Керак бўлса, айрим ўрғанувчилар ташландиқ жойни обод қилиш учун олганимни билиб, раҳмат айтиб кетишди.

Дарҳақиқат, инсон эл-юрт олдида туриш-турмуши, ҳаёт-тарзи, фарзандлар тарбияси билан мисқоллаб обрў топади. Бар неча ўн йиллаб, халққа танилиб топилган обрўни оёқ ости қилиш осон иш эмас. Ер-мулк талашини, афсуски, аксарият одамларнинг қон-қонига сингиб кетган. Аммо яхшиямки унга эғалик қилишнинг қонуний асослари яратиб қўйилган. Шундай бўлса-да, бир-бирини тобуткаш бўлган, бир жойда истиқомат қилаётган одамлар бир-бирининг устидан мазава ағдаришни яхшиликка олиб келмайди.

Биз бугун Нарзулло Зокиров ўзининг ноҳақ айблангани ҳусусида сўз юритдик. Масалани яна бир бор батафсил ўрганиб, бу мавзуга ҳали яна қайтамиз. Муҳими, ҳақ жойида қарор топсин.

Нуриддин УБАЙДУЛЛАЕВ,
«Жамият» мухбири

МАҚСАДИМИЗ ИШОНЧНИ

Мамлакатни яна-да ривожлантиришнинг устувор йўналишларидан бири суд тизимини изчил демократлаштириш, суд ҳокимияти мустақиллигини таъминлаш орқали фуқароларнинг қонуний ҳуқуқ ҳамда эркинликларини ишончли ҳимоя қилиш ҳисобланади.

Ушбу вазифаларнинг ижросини тўлақонли амалга ошириш борасида ўтган давр мобайнида Президент Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида суд-ҳуқуқ соҳасида амалга оширилган кенг қўламли ислохотлар бугунги кунда ўз самарасини бермоқда. Айниқса, якунланган 2018 йил мобайнида жисмоний ва юридик шах-

ОҚЛАШ

сларнинг мурожаатлари билан ишлаш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш масалалари Олий Суднинг энг асосий фаолият йўналишларидан бирига айланди.

Маълумотларга кўра, 2018 йил давомида Олий судга назорат тартибида жами 29 минг 318 та мурожаат келиб тушди. Уларнинг 11 минг 446 таси фуқаролик, 12 минг 637 таси жиноят ишлари бўйича, 3 минг 48 таси маъмурий, 2 минг 187 таси иқтисодий судлар ҳисобига тўри келади. Жараён юзасидан Олий суд томонидан жами 4 минг 953 та иш чақиртирилиб, шикоят (ариза)да келтирилган важлар иш ҳужжатлари асосида ўрганилиб, тегишли ҳуқуқий баҳо берилган.

Шунингдек, Олий суд ва қуйи судлар раҳбариятининг шахсий қабуллари орқали фуқароларнинг мурожаатларини қабул қилиш амалиёти кенг жорий этилмоқда. Натижада 2018 йил мобай-

нида Олий суд раҳбарияти томонидан 16 минг 959 нафар фуқаро шахсий қабул қилиниб, 10 минг 280 та ёзма мурожаат ўрганилган. Мазкур ишларнинг самаралдорлигини ошириш, фуқароларни ўзлари яшаб турган ҳудуддан чиқмаган ҳолда масофавий шахсий қабул қилиш мақсадида Олий суд раиси томонидан «Ўзбекистон Республикаси Олий суди раҳбариятининг 2018 йил давомида жисмоний ва юридик шахсларнинг вакилларини видеоконференцалоқа режимида шахсий қабул қилиш бўйича тадбирлар» режаси тасдиқланди.

Режага асосан судлар фаолиятига жорий этилган видеоконференцалоқа тизими орқали Олий суд раҳбарияти томонидан 600 нафардан ортиқ фуқаро шахсий қабул қилинди. 367 та мурожаат белгилан-

ган тартибда ўрганишга йўналтирилди. Бу тизимнинг жорий этилиши фуқароларнинг нафақат вақтини, балки маблағларини ҳам тежашга хизмат қилмоқда.

Бундан ташқари, Олий суд раҳбарияти республиканинг барча ҳудудларида ташкил этган сайёр қабулларда 6 минг 679 та фуқаро 2 минг 968 та ёзма мурожаат билдирган. Натижада мурожаатларнинг 4 минг 347 таси ёки 47 фоизи қаноатлантирилган.

Бир сўз билан айтганда, Олий суд томонидан амалга оширилаётган ислохотлардан кўзланган асосий мақсад соҳада шаффоқлик, судларнинг чин маънода мустақил ҳокимиятга эришишини таъминлаш, энг муҳими, одамларни судлар фаолиятинан рози қилишга қаратилгани билан аҳамиятлидир.

Азиз ОБИДОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий суди матбуот котиби

Ушбу саҳифа Олий Мажлис ҳузурдаги Нодавлат нотижорат ташкилотлари ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фондининг «Давлат ва фуқаролар ҳамкорлигининг замонавий механизми» грант лойиҳаси асосида тайёрланди.

Жорий йил бошида 11.4 МВ.т электр энергияси ишлаб чиқаришга мўлжалланган «Тубўғиз» сув омбори қошида барпо этилаётган кичик гидроэлектростанция фойдаланишга топширилади.

НОМИМИЗ ЖУРНАЛИСТ, ЛЕКИН БАЛАНДРОҚ ГАПИРГАНИ ТИЛ ЙЎҚ

Андижон — Тошкент — Термиз поезди. Дарбанд станцияси. Эрталабки пайт. Кўзойнакли 60 ёшлардаги киши, ҳамроҳимга гапиряпти (Ҳамроҳим 72 ёшли онахон, улар опа-ука экан): «Эҳ бечора аёл, бечорагина-а! Кеча шунча ялиндия, 60 деб, «правадник» йўқ, етмиш минг берасиз, деб туриб олди. Кўллари қалтираб санаб берди аёл. «Правадник» шақиллатиб санаб олди кўз олдимизда. Кейин икки ўриндикнинг орасига — йўлакка жой тўшаб берди».

Аёл оёқ остида ёнбошлади. «Правадник» бориб чироқни ўчирди. Ҳамма ухлади. Аёл ҳам, оёқ остида бўлса ҳам. Саҳарда қайсилар станцияда гушиб қолди...

Бир амакининг чиптаси Тошкентгача экан. Тушар манзили эса Ангор. Кечгача нотинч юриб чиқди. Вагонда юк қўйиш мумкин бўлган учинчи «қа-

ват»ларни қараб чиқди, бўши бўлса, чиқиб ётаман, деб... Эрталаб яна кўрдим. Бувижонга айтди:

— ...Ха, йўқ, ухлаб олдим, кечаси жой қилиб берди.

Ёнимизда «бакавой»да бир кичик оила — отаси, онаси ва уч яшар қизалоқ. Битта ўринда келишди. Косонсойдан чиқришган экан, Қаршида тушишди. Ярим тунда уйғониб кетдим, рўпарада тик туриб келаётган эркак, ёнбошлаб олган, ухлаб қолган аёл қизалогини ётқизиб, қизнинг нариги қўлчасини маҳкам ушлаб олган. Аҳилигини қаранг, отанинг меҳрини-чи!

(Бувижон эрталаб айтдилар, «правадник» ўша жой учун 135 минг сўм пул олибди!)

Куюниб гапирётган кўзойнакли амаки телефонимга ишора қилиб: мениям битта шунақа телефоним бўлганда ўша тўшаб берган жойини, ерда ётган бечора аёлни шартта расмга олиб, интернетга чиқарворардим...

Ичимдан зил кетди. Аёлга йўлакка жой тўшаб, уни оёқости қиладиган ўша кимнингдир ўғлига, ўша «правадник»ка нима дейишга ҳам ҳайронман!

Биламан, байрамолди. Одам кўп, жой кам. Ҳеч кимни айболомайман. «Правадник» ҳам ҳақ, ҳарна ётиб кетгани шароит қилиб берибди.

Бундай ҳолатларнинг яна юз ёки минглаб хиллари, ким билади, неча йиллардан бери содир бўлиб келяпти.

Қани эди, шунча ислохотлар бўлаётган бир замонда юқоридаги масалага ҳам ечим топсак. Сарсон бўлмасдан (соатлаб кутиб чипта олиб-ололмай эмас),

Бегали ЭШОНКУЛОВ чизган сурат.

покиза қалб билан («правадник»ка пора бермасдан), қийналмай (яхши сервис ва кўнгилдагидек санитария билан) манзилига етиб олсайди, барча одамлар.

Уч йилдан бери йилга саккиз марта шу поездда қатнайман. Автобусда қийналанаман, таксидан кўрқаман, талабага самолёт қиммат. Йўлим Тошкент ва Термиз. Ҳар гал ҳар хил «саргузашт». Номимиз журналист, лекин баландроқ гапиргани тил йўқ, кўрганларимизни фақат унутуш керак.

(Яқинда бир интернет напери темир йўлларда ҳаммаси яхши мазмунда роса мақтаб мақола ёзибди. Улар Жанубий тарафлари бир айланиб келгандир, ҳашаматию давлатига маҳфиё бўлиб, мен кеча уч йилда йигирманчи марта поездга чиқдим.)

Соддақалб ўзбек ҳарна қилиб бўлса ҳам, саломат уйига етиб келса бас, йўлнинг гўр азобларини унутиб юборди. Бирор гап бўлса ҳам, ичига ютади. Тил йўқ гапиргани. Пешона терига топган нинасини ҳам йўқотгани кўрқали, тинчлик керак болам, дейди.

Онам жим юр деб уришганлари-уришган. Олдинлари рост гапирган одамнинг тили кесилган, дейишлари ваҳимачилар. Онам: сени бир кун бирортаси... дейдилар минг хавотир билан.

Юрагим зир этади. Сездирмайман. Кулиб қарайман: Қўйсангиз-чи, ойи-жон, ҳозир ундай замон эмас... деб қўяман.

Соҳибжамол КАТТАЕВА,
ЎЗДЖТУ талабаси

Бутун дунёда авж олиб бораётган «одам савдоси» деган офат мамлакатимизни ҳам четлаб ўтмади. Халқимиз, айниқса, ёшларимиз орасида содда ва ишонувчан кишилар кўп. Енгил йўл билан мўмай пул топишга интилган устомон фирибгарлар биринчи навбатда ҳаётий тажрибаси ва билими етарли бўлмаган ёшларни тузоғига илинтиришга ҳаракат қилишади. Натижада номаълум иш ва мавҳум даромад илинжида инсонга фақат бир марта бериладиган ҳаётини хавф остига қўяётган ёшлар ҳам, афсуски, учраб турибди.

Йигит қизларнинг орзу-ҳаваслари бир дунё экани, яхши яшашга интилиши табиий. Лекин уларга ана шу орзу ҳавасларга пухта билим олиш, хунар эгаллаш, ҳалол-поқ меҳнат қилиш билангина эришиш мумкинлигини аңлатмоғимиз лозим.

Ҳаммаси — хорижий давлатга ишга бориш ҳам, даромад топиш ҳам қонуний асосда ҳал қилиниши мумкин. Ана

ҲАР ЖОЙНИ ҚИЛМА ОРЗУ...

шунда уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари ҳимояланади, ҳеч ким мушугини «пишт» деёлмайди. Дунёвий билимларни пухта эгалламаган ёшлар енгил йўлни излаб осонгина алданиб қолишади. Айниқса, ҳуқуқий билим ва ҳуқуқий маданиятнинг етишмаслиги айрим ёшларнинг боши берк кўчага кириб қолишига сабаб бўлиши мумкин.

— Ҳамма жойда ҳам тош-тарози бор экан, — дейди ўзга юртларда анча тентираб, боши эгилиб қайтиб келган ёшлардан бири. — Қўлимизда хунаримиз йўқлиги, бунинг устига тилни билмаганимиз боис жуда қийнашдик. Билимию хунари борлар ўзимизда ҳам бир чиройли рўзгор тебратиб юришибди. Бундан ташқари, ўз юртингда қийналсанг суйайдиган, маслаҳат берадиган одамлар бор. Ўзга юртларда турткиланиб юриб, кўзимиз очилди.

Ноконуний йўл билан бўлса ҳам хорижий давлатга ишга боришга қизиқиб фирибгарларнинг тузоғига илиниб, одам савдоси қурбонига айланиб қолаётганлар ҳақида матбуотда кўп ёзилапти. Халқимизда «Узоқнинг бугдойидан, яқиннинг сомони яхши», деган гап бор. «Узоқнинг бугдойи»ни орзулаганларнинг айримлари бегона юртларда ҳақ-ҳуқуқлари поймол қилиниб, таққирлангани, ҳатто ўз ота-онаси, яқинлари бағрига қайтиш насиб этмаётганлари ҳам бор. Чунки инсон эрки, тенглиги ва шахсий дахлсизлигига пугур етказайтган бу савдо ортида мажбурий меҳнат, қуллик, олдий инсоний қадр-қийматдан мосуво бўлиш, фоҳишабозлик каби жирканч иллатлар ётади.

Инсон шаъни — муқаддас. Қонуна-

римиз ҳеч кимга бировнинг ҳақ-ҳуқуқини поймол қилишга изн бермайди. Бироқ инсон ўзининг қадр-қийматини, аввало, ўзи билиши, унинг ўрнини ҳеч қандай бойлик қоплай олмаслигини аңгламоғи керак.

Тўғри, хорижда ишлаб нималаргадир эришган, бошқаларга зўр бўлиб кўри-наётганлар ҳам йўқ эмас. Лекин ҳеч қандай бойлик инсонга бир мартагина ато этиладиган умр деб аталмиш бебаҳо неъматни хавфу хатарга қўйишга арзимади. Шу ўринда бир латифанамо ривоят ёдимга келди: икки қўшни бор экан. Бири савдогар, бой. Иккинчиси ночорроқ ҳаёт кечирар экан. Унинг хотини норози бўлар, эрини нимадир қилишга даъват этар экан. Охири у ҳам савдогарлик қилмоқчи бўлиб, бир қоп пиёзни орқалаб йўлга тушибди. Узоқ йўл босиб, бир юртга борибди. Бу юртдагилар пиёзни кўрмаган экан. Улар пиёзни еб кўришибди, экиб кўпайтиришибди. Бу ишларнинг довури подшоҳга етибди. У пиёз олиб келган кишига бир қоп пиёз ўрнига икки қоп олтин беришни буюрибди.

У юртга қайтиб, бой-бадавлат бўлиб кетибди. Энди кўшнининг тинчи йўқолибди. У кўшнисидан бир амаллаб қандай бойиб кетганини сўраб билди. Бир қоп саримсоқ пиёз олиб ўша юртга етиб борибди. Еб кўришибди, экиб кўпайтиришибди. Ҳам овқат, ҳам шифобахш неъмат экан, деб роса мақташибди. Подшоҳ унга мукофот беришда роса ўйланбди, аёнларини саройга тўплаб, маслаҳатлашибди. Аввалги савдогардек икки қоп олтин бериб қўяқолиш адолатсизлик бўлиши мум-

кин, дейишибди аёнлар. Охири олтиндан қимматроқ нарса берайлик, деган маслаҳат билан подшоҳ унга бир қоп саримсоқ пиёзнинг ўрнига икки қоп пиёз беришни буюрибди... Ҳаёт йўллари шунчалар мураккаб, ўнқир-чўнқирликки, йўллароқ қадам босилмас, бу йўлда биров қанд эса, бошқаси панд ейти.

Мушохода қилиб кўрайлик: бировнинг томорқасини чопиб берган одам нимага эга бўлади? Меҳнати эвазига топган ҳақи билан бир кун, бординки, икки кун қорнини тўйгазар. Ана шундай меҳнатни ўзининг чорбоғида қилиб икки тулғина мевали кўчат эккан, парваришлаган киши-чи?... Меҳнатининг маҳсулидан ўнлаб йил давомида баҳраманд бўлади. Нафақат ўзи, балки фарзандлари, яқинлари ва бошқалар ҳам манфаат кўради. Шундай эмасми? Фақат бир нарса: ана шу меҳнатлари маҳсулини кўриш учун сабр билан кутиш керак.

Сабру қаноатли халқнинг фарзандларимиз. Модомики, шундай экан, шу азиз Ватан сизу бизники, ўзимизники эканини дилдан ҳис қилиб, эртага унинг бундан-да гуллаб яшнаши учун тер тўкмоғимиз керак-ку! Қолаверса, куч-қуввати борида пешона терини шу заминнинг гуллаб-яшнаши учун сарфлаган инсон эрта бир кун кексайганида ҳурмат-эҳтиром, меҳру муруватни мана шу юрт кишиларидангина кўриши мумкинлигини ҳам унутмаслиги керак. Боғининг қосилга киришини сабру қаноат билан кутиш ва бунга ишонган одамнинг эса ўзга юртларда ризқ қидириб юришига ҳожат қолмайди.

Ҳабиб СИДДИК

Ўрта ер денгизида 3 йил ичида 650 мингдан кўпроқ муҳожира кўчқарилган.

ЭРКАК БЎЛ! ОРИНГ БЎЛСИН!

Иссиқ жоннинг иситмаси бўлади. Ота-онамининг тоби бўлмайди. Баъзан ўзимизнинг мазамиз қочади. Гоҳида ўғил-қизларимиз касал бўлиб қолишади. Ана шунда дунё кўзимизга тор бўлиб қолади. «Оғзингга сиққанини ол, боламини асра!» деймиз шифокорларга. Аммо келинимиз дардга чалиниб қолса-чи? Бунинг устига, у яқинда тушган бўлса?

Халқимизда яхши нақл бор: «Келин олсанг, етти пуштини суриштир». Бу бекорга эмас. Чунки яхшиларнинг фарзандидан яхшилик кутасан. Бир уруғдан битта «айнигани» чиқса ҳам етти пуштига етади. Муҳими, айрим касалликлар наслдан наслга ўтар, ана шу касалликлар ҳам етти авлод алмашгандан сўнггина барҳам топар экан.

Аваллари ота-она ўғил уйлантирадиган бўлса, танлаган келинларининг уруғ-аймоғини суриштиришар, кўни-кўшни, қишлоқ оқсоқолларининг бўлажак келин, унинг ота-онаси ҳақидаги фикрларини олишарди. Келиннинг одоб-ахлоқини, саломатлигини обдон суриштиришарди.

Бугунги ёшларимиз кўп ишни ақл билан эмас, кўнгил амри билан ҳал этиб қўядиган бўлишди. «Фалончи-хонни севиб қолдим, ўшанга уйлана-

ман, тамом-вассалом». Баъзан келин бўлмиш бошқа вилоятдан бўлади. Шундай уруғдан бўладики, бу икки уруғ қирқ йил бир қозонда бирга қайнаса, қўшилмайди. Йигитни бу умуман қизиқтирмайди. «Бу эскилик сарқити, ҳозир ким уруғ суриштиради?»

Бир нарсага эътибор қаратиш керак-ки, қизлар келин бўлгач, ҳақиқатдан ҳам бетоб бўлиб қолишлари кўп кузатилади. Бунинг турли сабаблари бор. Шулардан биринчиси, қизлар тўйгача қаттиқ сиқилишлари мумкин. Фотиҳа бўлганидан куёв томон тўйни тезлаштиради. Келин бўлаётган қиз шошиб қолади. Иккинчиси, ўн саккиз, йигирма йил ота-она бағрида ўсган, уларнинг ардоғида бўлган қиз бутунлай бошқа оила, бегона муҳитга тушади. Ҳали бу оилага сув қаердан келади, шамоли қайси томондан эсади, бирортасини билмайди, келинчак. Ақалли булар овқатнинг тузини пастроқ ё баландроқ ейишларини ҳам билмайди. Уни кўрганидан сочини силайдиган онаси қаерда-ю, қовоғини очмайдиган, нуқул уни зимдан кузатадиган қайнонаси қаерда? Буларнинг бари келинчакка руҳий зарба бўлади.

Учинчиси, менимча, асосийси, қиз бола келин бўлгач, табиий равишда унинг жисмида ўзгаришлар содир бўлади. Бу ҳар бир қизда ўзига хос тарзда кечади. Эндиги турмуш тарзига, эр-хотинлик мақомига кўникиши керак, келинчак.

Тўртинчиси, бировлар ишонмаса, ишонмасин, аммо кўз тегиши, суқ

кириши бор нарса. Келиннигини чет элдан келтирилган замонавий ниқоҳ кўйлагига ярим яланғоч қилиб, маст-аластлар олдига, дўсту-душман олдига олиб чиқдингизми, энди чиданг, нечтаси суқ билан, нечтаси ҳасад билан қарайди, келинчакка.

Хуллас, келин касал бўлди. Қайнота-қайнона иймонли, инсофли кишилар бўлса, хўп-хўп. Минг афсуски, элимизнинг ичиди инсофни унутган

қайноталар, қайноналар оз эмаслиги бугун ўз исботини топмоқда.

«Э, бир ҳафталик келинчакда шунча касалликми? «Кудаларимиз уялмай-нетмай, ўзларининг касал қизларини бизга тиқиштиришбди. Ўзим ҳам хавотир олувдим-а, нега икки борганимиздан хўп деди, деб. Олиб бориб ташла! Сенга онаси ўпмаган қизни олиб бераман!» дейди қайнона.

«Мен келиннигини севаман! Усиз яшай олмайман!» демайди куёв бола. Айримлари секинроқ бўлса ҳам бир-икки айтади, аммо онасининг овози, отасининг сўкиши уникдан баландроқ чиқади.

Муҳаббат яқсон бўлади.

«Тор қоринга сиққан, кенг уйимга сиғмайми?» деган она шўрлик қизини яна бағрига босади. Бошини силайди. Мехр билан парвариш қилади.

«Мен қизимни соппа-соғ бергандим, сизлар қизимни нима қилдинглар?» демайди ота. Ўзбекчилик. Андиша кучлилик қилади. «Сизлар яхши, биз ёмон». Бечора ота қизининг дардга чалиниш сабабларини ҳам, айбдорларни ҳам қидирмайди. Энди у қизига яхши шифокор излайди.

На шаръий китобларда, на замонавий қонуларда, на баълий асарларда «Хотининг касал бўлиб қолса, олиб бориб ташла, ота-онаси даволатсин!» деган жойи йўқ. Ҳаммасида бир маънодаги гап бор-ки, «Эркак бўл! Оринг бўлсин!»

Бердир КАРИМОВ

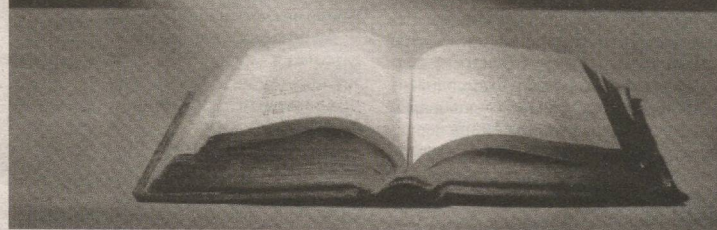
Китоб ўқиган одам ота-она қадрини, хурматини жойига қўяди, уларга номуносиб бўлишдан кўрқади. Китоб ўқиш одамни ҳаётнинг турфа синовларида бардошли, сабр-қаноатли бўлишга, ҳалол яшашга ўргатади.

Китобга ошнолик, мутолаага қизиқиш, аввало, оиладан бошланади. Чунки оила бирламчи маънавий ўчоғидир. Инсонда дунёқараш, феъл-атвор, одоб-ахлоқ фазилатлари сингари китоб ўқишга одатланиш ҳам оилала шаклланади. Уйига китоб, газета кўтариб келиб, мутолаа қилган ота ёки онани кўрган болада ҳам китоб, газета мутолаа қилишга иштиёқ пайдо бўлади. Шунингдек, китоб мутолааси инсонни маънавий баркамолликка етаклайди. Китоб билан ҳамроҳлик кўнгилдаги хасталикларни даволайди, ғам-ғуссани, ташвишларни унутишга ёрдам беради.

Кимки ўз ҳаётини яхши томонга ўзгартироқчи экан, кўпроқ китоб мутолаа қилиши лозим. Чунки китоб одамнинг бутун ҳаёти мазмунига жиддий таъсир кўрсатади. Агар ҳар кун оғзинга бўлса-да, китоб мутолаа қилсақ, қимматли маълумотларга эга бўлиш билан бирга фикрлаш ла-

ДЎСТЛАР ДАВРАСИДА БЕЗАК

— Отажон, сувга улоқтирмаманг, уни ҳаммоллик қилиб олиб-югуриб топдим!

ёқатимизни ҳам ривожлантирамиз, билмаганларимизни ўрганамиз. Бунга вақт ажратмасак, ўзимизни интизомга ўргата олмаймиз. Натижада, ҳар қандай нарсанинг қарама-қарши томони бўлганидек, ҳосил бўлган бўшлиқни билим ўрнига билимсизлик, беписандлик ва лоқайдлик каби иллатлар эгаллайди. Билимсизлик эса ривожланмасликка, ўзининг мустақил фикрига эга бўла олмасликка, мол-дунёга ҳирс қўйишга, маънавий қашшоқликка ва бировларга тобе бўлишга олиб келади.

Шу ўринда бир ривоят ёдга тушади: Бир киши кексайиб қолгач, олдига

ёлғиз, лекин эркатой ўғлини чақириб:

— Ўғлим, бор мол-мулкимни сенга қолдираман. Аммо бир шартим бор. Ўз ҳалол меҳнатинг ва пешона теринг билан менга ўн танга келтириб берасан, — дебди.

Сўнг у, онасининг олдига бориб бўлган воқеани айтиб беради. Она ўғлига ўн танга пулни узатиб:

— Болам, ўртоқларинг билан ўйнаб, кечга яқин қайтиб кел ва шу пулни отангга бергин, — дейди. Бола онаси айтганидай, кечроқ отаси олдига бориб, пулни беради. Ҳовуз бўйида ўтирган ота тангани олиб, ҳовузга ташлаб юборади:

— Ўғлим, бу пулни меҳнат қилиб

топмагансан. Менга ўзинг ишлаб топган пулинг керак!

Фарзанд бу сафар ҳам бўлган воқеани онасига айтиб беради. Она ва бола яна шу ишни такрорлайди. Ота эса бу гал ҳам пулни ҳовузга улоқтиради. Учинчи кун бола кун бўйи ишлайди, юк ташийди, хуллас, ҳалол меҳнати билан ўн танга топиб, отасига беради. Ота эса яна аввалгидек пулни у ёқ-бу ёғини кўриб, яна ҳовузга улоқтиради. Шунда ўғил жон-жаҳд билан:

— Отажон, сувга улоқтирмаманг, уни ҳаммоллик қилиб олиб-югуриб топдим, — дея ялинади.

— Ҳа, бу пулни ўз пешона теринг билан топибсан. Аввалги пулларга ичинг ачишмади, бу гал эса қийналясан.

Ушбу ривоятдан кўриниб турибдики, ҳалол йўл билан топишган мол-дунё қадри бўлади. У ноўрин кетса, жон ачийди. Мана шундай ибратли воқеалар жамланган ҳикоя, эртақ ва ривоятларни фарзандларимизга қанчалик кўп ўқиб берсақ, у ёшланиган китобга меҳр қўяди. Улғайган сари мутолаа завқини дилдан ҳис эта бошлайди. Зотан, китоб — барча бунёдкорлик, яратувчанлик ва ақл-идроқнинг, илму донишнинг асосидир.

Сайпулла ТУРСУНОВ,
Термиз давлат университети
профессори

Қирғизистонда жамоат жойида туфлашни тақиқлаш назарда тутилган Қоидабузарликлар тўғрисидаги кодекс кучга кирди.

БИЗ ҚАНДАЙ ЯШАЯПМИЗ?

Г оҳида сал аввалроқ чиққан турли газета тахламларига кўз ташлайман. Мозийга қайтмоқ учун айрим мақолаларни такрор ўқийман. Деярли барча газеталаримизда бир хил манзара: юртимизда тинчлик, осойишталик ҳукм сурмоқда. Халқимиз фаровонлиги кун сайин ошиб бораётир. Иқтисодий кўрсаткичлар ҳам тобора юксалмоқда. Янги мактаб, коллеж, лицей, шифохоналар қад кўтаряпти. Юз минглаб иш ўрни яратилмоқда. Дунё иқтисодий инқироз ёқасида турган бир пайтда ялпи ички маҳсулот ҳар йили ошиб борапти. Ҳамма ўз ҳаётидан хурсанд. Нохуш ҳодисалар, қотиллик, жиноят... йўқ ҳисоби...

Энди-чи, бугун турли интернет сайтларини «варақлаб» даҳшатга тушамиз. Бир-биринан совуқ янгиликлар:

- ☑ «Қозғоғистонда ўзбек муҳожирлари кетаётган автобус ёниб кетди»...
- ☑ «Самарқандда мажбурий меҳнатга жалб қилинган ўқитувчи «КамАЗ»нинг тагида қолди»...
- ☑ «Анджонлик 23 ёшли аёл ўз боласини бўғиб ўлдирди»...
- ☑ «Тошкентда коллеж ўқувчиси ўзини осиди»...
- ☑ «Бухорода боғча мудри 600 минг сўм пора билан қўлга тушди»...
- ☑ «Россияда ўзбекистонлик муҳожирни уриб ўлдирди»...
- ☑ «Ўзбекистонлик йигит Швецияда теракт содир этди»...

Нега шундай? Икки-уч йилда ҳаётимиз шу қалар ёмон тарафга ўзгариб кетди?

Асло! Ҳаммамиз ўз кўзимиз билан кўряпмиз. Ҳаёт яхши томонга ўзгармоқда. Йиллар давомида жамиятимизнинг томирини кемириб келаётган юқолар ўз жазосини оляпти. Қўшни давлатлар билан муносабатлар изга тушяпти. Қанча-қанча муаммо ўз ечимини топяпти.

Унда нега ҳаммаёқни «шумхабарлар» босиб кетди? Нима, бунақа нохушликлар икки-уч йил илгари йўқмиди? Афсуски, уч йил, беш йил, ўн йил ё йигирма йил аввал ҳам шундай воқеалар такрор ва такрор юз берган. Биз булар ҳақида узункулоқ гаплар, мишмишлар, ноҳилис хорижий нашрлар ва радиоканаллар орқали эшитиб қолардик. Кўзимиз билан кўрсак ишонардик, эшитганларимиз қулоғимизнинг ёнидан зингиллаб ўтаверарди.

Энди ҳамма соҳада бўлганидек, журналистика ҳам тубдан ўзгармоқда. «Тақик»қа учраган мавзулар ҳам ёриляпти. Президентимиз ундови билан танқидий-таҳлилий материалларга кенг йўл очилди.

Лекин гап бу ҳақда эмас. Айнан эркинлик тўғрисида бугун матбуотимиз, интернет сайтларимиз, радио ва телеканалларимизни жунбушга солаётган муаммолар, уларнинг туб илдизлари ҳақида...

Хўш, бундай нохуш ҳодисалар — хориждаги автохалокатлар, мажбурий меҳнат қурбонлари, ўз яқинларининг ҳаётига суиқасд, худкушлик, ёшларимиз турли оқимлар таъсирини тушиб қолаётганининг сабаби нимада? Қайси бирини таҳлил қилиб кўрамиз, алаҳ-оқибат битта муаммо бўй кўрсатади: етишмовчилик! Ҳа, айнан етишмовчилик тўғрисида ёшларимиз хорижда иш излаб кетади, етишмовчилик сабаб оилалар бузилади. Етишмовчилик сабаб жигарлар бир-бирини душман бўлади, мушт, ҳатто қурол кўтариш даражасига етади.

Хўш, ўзи биз қандай яшяпмиз? Тўғрироғи, қандай яшашни истаймиз? Агар мамлакат бўйича шундай сўров

ўтказилса, кўпчилик бир хил жавоб берган бўларди:

— Уй-жойим бўлса, ўғлимни уйлантирсам, қизимни чиқарсам, машина олсам (ёки янгиласам), қорним тўқ, устим бут бўлса, шунинг ўзи бас...

Бироқ, вазият шунини кўрсатмоқдаки, кўпчиликнинг ана шу орзуларини амалга оширишга биздаги имкониятлар етарли эмасга ўхшяпти.

Шунинг учун ҳам йиллар давомида Ўзбекистондаги шарт-шароитлар, яратилаётган иш ўринлари, тўқлик ва фаровонлик ҳақида бонг урмайлик, барибир одамларимиз биздагидан кўра кўпроқ ҳақ тўланадиган ўлкаларга кетаверишди. Бу жараён ҳозир ҳам тўхтагани йўқ. Фақат биз энди бу ҳолат ва унга мажбур қилаётган сабабларни очиқ-ошкор тан оляпти, холос.

Этибор қилсак, хорижга кетаётганларнинг асосий қисмини 18-42 ёшдагилар ташкил этади. Яъни, инсон умрининг куч-қувватга тўлган, ишлаб пул топа оладиган палласи. Кузатишларга кўра, хорижда иш тақлиф қилаётган фирма ва компанияларга, асосан 18-39 ёшлилар керак. Тўғри-да, ёши ўтиб,

Амалдорларимиз ўзлари масъул бўлган соҳа ривожини эмас, курсининг кучи билан «иномарка» олиш, уч қаватли иморат қуриш, дача тиклаш ҳақида ўйлар экан, ҳаётимизда ўзгариш бўлмайди.

белидан қувватно кўзидан нури кетганларни чет элликлар нима қилади? Демак, бугунги кунда юз минглаб ана шундай қўлидан иш келадиган ҳамюртларимиз хорижда юришибди. Айтиш жоизки, улар нафақат ўз чўнтагига, балки хорижий мамлакатлар иқтисодиётига ҳам фойда келтиряпти. Чунки биздан борган муҳожирлар хорижий иш берувчилар учун арзон ишчи кучи ҳисобланади.

Лекин, тан олиш керак, бугун ўзбекистонлик муҳожирлар фақатгина уй қуриб, қоровуллик қилиб, кўча сулуриб юргани йўқ. Улар орасида олий маълумотли педагоглар, шифокорлар, олимлар, иқтисодчилар, хуллас, турли соҳа вакиллари бор.

Баъзида эшитиб қоламиз: ўзбек олими Америкада буюк кашфиётлар қилмоқда. Нима, бизга илм-фан кашфиётининг кераги йўқми? Ўзбек шифокорлари АҚШда, Европада, Яқин Шарқда, ҳат-

то Африка давлатларида ишламоқда. Нима, бизда ҳеч ким касал бўлмайди? Ўзбек қурувчилари Россияда, Қозғоғистонда ҳар йили юзлаб, минглаб, замонавий иморатлар, гўзал биноларни қуриб беришяпти. Нима, бизда бундай иморатларга эҳтиёж йўқми?

Навқирон ишчи кучлари, малакали мутахассисларимиз ўзимизда, оиласи, яқинлари олдида ишлагани истайди. Аммо қўлидан иш келган пайтда кўпроқ пул топгани келади. Бизда эса ҳозирча айрим хорижий давлатлардагидек шароитлар етарли эмас.

Тўғри, бугунги кунда Президентимиз бошчилигида мамлакат иқтисодиётини кўтариш, аҳолининг турмушини яхшилаш, ишлаб чиқариш корхоналари ва иш ўринларини кўпайтириш бўйича кенг қамровли чоралар кўрилмоқда. Бу ҳаракатлар ўз самарасини беради албатта. Бироқ бир кишининг изланишлари, ўзини ўтга-чўққа ургани кифоа қилмайди.

Бунинг учун ҳар биримиз ўзимизни, қарашларимизни, интилишларимизни, фикрларимизни ўзгартиришимиз керак.

Фақат бугунни ўйлаб яшайдиган бўлсак, ҳеч нарса ўзгармайди. Ҳаммаси бугунгидек давом этаверарди. Бугунги кун бир

ниш, яхши кийинтириш ҳақида бош қотирмаяптими?

Катта-кичик амал курсидагилар-чи? Уларнинг ҳаммаси бирдек юрт ривожини, халқ фаровонлигини, ўзидан бирор яхшироқ из қолдиришни ўйлармикин? Мансабни шахсий тирикчилик манбаига айлантириб олганлар ҳамон учрамаяптими? Кенг хонада, юмшоқ курсига ястаниб, жамиятнинг томирини кемириб ётган «жониворлар»нинг қанчаси жазосини олди. Уларнинг ўрнини эгаллаётганлар аввалгиларга ўшамасмикин?

Тирикчилик, янада яхшироқ ҳаёт кечириш илнжида хорижга ошиқётган ҳамюртларимиздан гинамиз йўқ эмас. Шошиланг, биродар. Умрингизни, кучингизни, билимингизни ёт ўлкаларга сарфлашга ошиқманг. Рост, бизда Европа ёки Америкадагидек пул тополмайсиз. Аммо юртимизда ўзгаришлар шу тахлит шиддат билан ривожланаверса, бизда ҳам иш ҳақи, яшаш шароитлари сезиларли даражада ортади. Бунинг учун сизнинг ҳам ёрдамнингиз керак!

Иккинчи жаҳон урушиндан қашшоқлик гирдобига болиб чиққан Корея, Япония сингари мамлакатлар ҳам табиий бойликлари эмас, ўз халқининг кучи, билими ва салоҳияти тўғрисида барча машаққатларни енгиб, юксак марраларга эришти. Биз бунга қодир эмасмики?

Мен дунёнинг ўнлаб мамлакатини кезган инсон сифатида айтаман: фақат ўзимизни, ҳаёт тарзимизни, қарашларимизни ўзгартиришимиз керак. Ҳаракат қилайлик, барака топамиз.

Фақат кундалик майда-чуйда ташвишлар билан эмас, келажақ ҳақида, фарзандларимиз бугунгидан кўра бахтлироқ, тўқисроқ яшашни учун ҳаракат қилайлик.

Уларнинг ўзини ҳам кўпроқ ўқишга, интилишга ундайлик. Қўлига телефон эмас, китоб олиб берайлик.

Жамиятдаги ҳар бир инсон фақат ўзи учун эмас, халқ учун, Ватаннинг юксалиши учун меҳнат қилмас экан, интилишларимиз самара бермайди.

Амалдорларимиз ўзлари масъул бўлган соҳа ривожини эмас, курсининг кучи билан «иномарка» олиш, уч қаватли иморат қуриш, дача тиклаш ҳақида ўйлар экан, ҳаётимизда ўзгариш бўлмайди.

Оғоҳ бўлайлик, кўзимизни каттароқ очайлик, изланайлик, излайлик, ўқийлик, ўқитайлик, меҳнат қилайлик.

Токи ҳамюртларимиз ёт ўлкаларда автобусларда, машиналарда тириклай ёниб кетмасин!

Токи болаларимиз иш излаб кетиб, террорчилар сафида «жиҳод қиламан» деб ўзини ҳам, ўзгаларни ҳам ҳалок этмасин. Миллатни ёмонотлик қилмасин!

Токи гудек қизларимиз, жувоқларимиз кўра-била туриб, нафс ва ҳирс бандаларининг қўлида кўгирчоққа айланмасин!

Токи ўзбек деганда баъзи «оқсуяк» оғаларимизнинг кўз ўнгида тил билмас, гап уқмас «гастарбайтерлар» жонланмасин!

Токи ота-онаси хорижга пул топгани кетган болалар тарбиясиз улғаймасин, жиноятга, бебошликка қўл урмасин!

Ўзбекистон дунёнинг энг фаровон, тўқ ва обод давлатлари, ўзбекистонликлар ер юзидаги энг бахтли халқлар рейтингинида энг юқори ўринларни эгалласин! Ё гапларимга қўшилмайсизми?

Рустам ЖАББОРОВ,
Манба: «xabar.uz»

Қорақалпоғистон Республикасининг Қанлиқўл туманида қишлоқ оилавий поликлиникалари ва қишлоқ врачлик пунктларининг олис ҳудудлардаги фуқароларнинг соғлигини назорат қилиб борадиган 20 нафар патронаж ҳамширасига велосипедлар совға қилинди.

ЭГАСИГА ЕТМАГАН

СОВҒА

Ёш ота-она якка-ю ягона ўғилларининг беш ёшга тўлиши муносабати билан байрам кечаси ўтказишга қарор қилдилар. Кечага боланинг ўртоқлари, ота-онанинг дўстлари, таниш-билишлари таклиф этилди. Фақат болакайнинг бувасини чақиршимади: кекса одамга бунақа кечаларда нима бор, деб ўйладилар. Ҳолбуки, отахон ҳам анчадан бери бу тадбирга тайёргарлик кўраётган, набирасига атаб совға ҳам ҳозирлаб қўйган эди — ёғочдан пичоқ билан ўйиб ясалган лайлак...

Кечқурун олма дарахтлари остига тўпланган меҳмонлар ўйнаб-кулиб хурсандчилик қилишар экан, бува ҳовлининг бир четигаги кичкина уйчасида лайлакка термулганча хомуш ўтирарди...

Эрталаб уни бежон топилди: бечора ўтирган кўйи, ёстиққа энгашиб омонатини топширибди. Юзида бир томчи ёш қотиб қолган, кўлида набирасига етолмаган лайлак...

«Муаллим ҳикоялари» китобидан.

БЕГОНА МЕҲМОН

1932 йил бўлса керак, боғимизнинг авжи обод бўлган чоғлари, пишиқчилик кезлари эди. Бир кун кечки пайт уйимизга эр-хотин кириб келди. Эр ўттиз беш, аёл ўттиз ёшларда, икковлари ҳам оверупача кийинган. Бўйчан, чиройли оппоқ юзли. Аёлнинг эгнидаги қўш этакли узун оқ кўйлаги ўзига жуда ярашган эди. Назаримда, улар бегона, уйимизга биринчи бор келишлари эди.

Дадам уларни шийпон ҳовлисига, стулларга ўтқиздилар. Танишиш, ўзаро суҳбат бошланди. Чиройли аёл эрлар суҳбатига бироз қулоқ солиб ўтиргач, аста туриб шийпонимизни томоша қилди ва ичкари ҳовлига ўтиб, уй-оиламиз билан танишди. Ойим нон ёпар эдилар, меҳмонни қаршилаб, сунага таклиф қилдилар ва тандирдан нон чиқариб хонтахтага қўйдилар. Бироқ аёл ўтирмади, ушатилган нондан бир тишлам смалди ҳам ва ҳатто икки огиз илиқ сўз айтмади ҳам. Кўлидаги елпигични ўйнаб, индамай шийпонга қайтди ва суҳбатлари тугаган эри билан тезгина жўнаб кетдилар. Кечлик чоғи ойим дадамдан сўрадилар:

— Келган меҳмонлар ким экан?
— Билмадим... «Жуқунбой билан бир танишиб, уйини кўриб ўтайлик», деб келишибди чоғи, — дедилар да-

дам кулиб ва шўрвага нон тўғраб илова қилдилар: — Маориф комиссарлигида ишлашади, чамаси...

— Хотини жуда димоғдор кўринади... — дедилар ойим.

Дадам дарҳол жавоб қилмай, тўғралган нон устига мурчи пиез сочдилар ва қошиқлаб ея бошлаб, дедилар:

— Тўрт нарса кишини кибр-ҳаволантирар экан: бойлик, илм, мартаба ва хусн.

Дадамнинг ушбу сўзлари хотирамда ҳамон сақланиб қолган. Кибру ҳаво дардига йўлиққан бирор кимсани учратсам, дарҳол шу хотираларни қайта-қайта эслайман...

Ҳабибулла ҚОДИРИЙ,
«Отам ҳақида» хотиралар китобидан.

НИЯТ ХОЛИС БЎЛСА...

Зулхумор эрини ишдан қарши олар экан:

— Қўшнимизга тўй муборак қилиб қўйинг, бир жойга уна-шишибди, опоқи чиқиб, суюнчилаб, чиқиб кетди, — деди.

— Яхши бўпти.
— Назаримда озроқ пул керакка ўхшайди. Сўрамадилар-у, сал учини чиқардилар.

— Бир гап бўлар, бунақа пайтда қўшни қўшнини суюши керак.

— Эр кийимини алмаштириб, «гапи» бор эди, зиёфатга кетди. У ердан элнинг олди ухлаганида қайтди. Сувхалтада анча-мунча пул бор эди. Зулхумор ҳайрон бўлди.

— «Гап»нинг пули, ўртоғимга зарурмасакан, қўшнининг тўйини ўйлаб олвола қолдим.

— Қандоқ яхши бўпти-я. Худо етказибди. Юринг, ҳозироқ обчиқайлик.

— Э, кеч бўлди-ку...

— Вой, тўй қилган одам уларканми,

ана чироқлари ёниб турибди.

— Юрақол, унда.

Қиз тараф мударатни қисқа қўйибди. Шунга шошиб қолишган экан. Пулни кўриб, қўшнининг боши осмонга етди.

Эртасига Зулхуморнинг эри яна бир даста пул кўтариб келди.

— Ҳа, адаси, яна нима бўлди?

— Худо берди, хотин. Кўплан бери бировда унмаётган пул бор эди. Уша униб қолди, десанг...

— Кечаги ишимиз Худога ёқибди-да, адажониси, биз қўшнимизни ўйласак, Худо бизни ўйлапти.

— Ўлма, хотин, ҳақ гапни айтдинг.

Эркин МАЛИК

ДЕҲҚОН ОЛГАН САБОҚ

Бир шоҳ саройга кириш йўлига катта тош қўйдирди. Ўзи эса кўраимиз нима бўларкан, деб воқеани кузата бошлади. Мамлакатнинг бадавлат савдогарлари, карвонбошилари, сарой хизматчилари тонгдан тушгача бирин-кетин саройга келишди.

Улар саройга кириш учун тошни айланаб ўтарди. Кўпчилик овозини ҳам пастлатмай қиролни танқид қилар, халқдан шунча солиқ ундирса ҳам, йўлларга эътибор бермаётганидан шикоят қиларди. Ниҳоят, бир деҳқоннинг қораси кўринди. У саройга мева ва сабзавот келтираётган эди. Деҳқон елкасидаги саватни ерга қўйиб, кучана-кучана кўллари билан тошни сура бошлади. У тошни йўлнинг четига суриб бўлгунича

қора терга ботди. Саватини олиш учун эгилган ҳам эдики, тош ўрнида бир халта ётганини кўрди. Очди. Халта олтин билан тўла эди. Ичиди қиролнинг мактуби ҳам бор: «Бу олтинлар тошни йўлдан четга суриб қўйган одамга тегишли».

Деҳқон бугун кўпчилигимиз ола билмаган бир дарсни олганди: «Ҳар қандай тўсиқ ҳаёт тарзимизни янада яхшилаш учун берилган бир фурсатдир».

Б. ОТАЖОНОВА таржимаси.

Ўзбекистонга 2019 йилда энг йирик инвестициялар Буюк Британия, Польша, Россия, Германия давлатлари томонидан киритилиши кутилмоқда.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда атроф-муҳит муҳофазаси, табиий ресурслардан оқилona фойдаланиш, экологик муаммоларни бартараф этиш, аҳоли саломатлигини ҳимоя қилиш масалаларига эътибор янада кучайиб, соҳада ижобий ўзгаришлар кўзга ташланмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2018 йил 28 декабрь кuni Олий Мажлиста Мурожаатномасида экологик хавфсизлик масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратилгани бежиз эмас. Жумладан, давлатимиз раҳбари «Орол кум-саҳроси пайдо бўлгани туфайли ҳар йили 100 миллион тонна кум ва туз ҳавога кўтарилмоқда. Орол денгизининг сувсиз қолган ерларида яшил ўрмонлар барпо этишга алоҳида эътибор бермоқдамиз...

МИНТАҚА КЕЛАЖАГИ САРИ

Қабул қилинаётган махсус дастурга кўра, Орол денгизининг сув ости ҳудудига келгуси йилнинг ўзида яна 500 минг гектар ўрмонзор барпо этилади», дея таъкидлаб ўтди.

Шунингдек, Президентимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош ассамблеясининг 72-сессиясида ҳам жаҳон ҳамжамиятининг Орол денгизининг қуриши билан боғлиқ оқибатларни бартараф этишда халқаро саъй-ҳаракатларни фол бирлаштириш, БМТ томонидан Орол фожиясидан жабр кўрган аҳолига амалий ёрдам кўрсатиш бўйича қабул қилинган махсус дастур тўлиқ амалга оширилишига эътиборини қаратган эди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан қўллаб-қувватланган, ўтган йилнинг июнь ойида Тошкент шаҳрида Орол фожияси оқибатларини юмшатишга бағишлаб ўтказилган халқаро конференциянинг асосий хулоса ва тавсияларини ҳисобга олган ҳолда

Оролбўйи минтақаси учун инсон хавфсизлиги бўйича кўпшерикли Траст фондини ташкил этиш ташаббуси илгари сурилган эди. Мамлакатимиз раҳбари томонидан илгари сурилган ушбу ташаббус қўшни мамлакатлар томонидан тўлиқ қўллаб-қувватланди. Нью-Йорк шаҳрида БМТнинг Бош ассамблеяси томонидан ташкил этилган 73-сессияси доирасида эса Траст фондини ишга туширишга доир олий даражадаги талбир ўтказилган бўлса, бугунга келиб фонд ўз фаолиятини бошлади.

Дарҳақиқат, Орол денгизи фожиаси натижасида сув ресурслари танқислиги, чўлланиш, биохилма-хилликнинг кескин камайиши, иқлим ўзгариши каби экологик муаммоларнинг юзага келгани нафақат минтақамиздаги, балки дунёдаги экология ва

атроф-муҳит муҳофазасига бефарқ бўлмаган дунёдаги ҳар бир инсонда жиддий ташвиш уйғотади.

Ўзбекистон мулоқот, конструктив ўзаро ҳамкорлик ва яхши қўшничиликнинг қатъий тарафдори. Марказий Осиё мамлакатлари билан барча масалалар бўйича оқилona мurosаларга тайёр ҳамда қабул қилинган Орол инқирозидан азият чеккан аҳолига таъсирчан ёрдам кўрсатиш бўйича БМТ махсус Дастурининг тўлиқ ҳажмида бажарилишини истади.

Президентимиз томонидан илгари сурилган ташаббус ва тақлифларни амалга ошириш Марказий Осиё минтақаси давлатларининг экологик, ижтимоий ва иқтисодий муаммоларини ҳал этишда саъй-ҳаракатларини бирлаштириш, тинчлик ва барқарорликни янада мустаҳкамлаш ҳамда экологик хавфсизликни таъминлаш имконини беради.

Хайрулло ҒАФҒОРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

«ОЗОДА МАҲАЛЛА»

Қадимги минерликларнинг фикрича, бир соатда келажакни яратиш мумкин экан. Тошкент вилояти ҳокимлиги, вилоят экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси ҳамкорлигида ташкил этилган «Озода маҳалла» экологик тadbирини учун бир соат эмас, нақд бир ой муддат ажратилди.

2018 йилнинг 17 декабрида старт олган акция Тошкент вилоятининг мингдан ортиқ маҳалласини қамраб олди. Ўз маҳалласи, хонадони, шаҳрининг озодлиги учун бирдек меҳнат қилиш иштиғоки барчани ҳашарга чорлади. Ташкилотчиларнинг айтишича, бир ой да-

вомида оддий ҳаракатлар билан бошланган жараён ҳаётини фаолиятга айлантиришга эришиш асосий мақсадлардан биридир.

Тadbирларда аҳоли тураржойлари, таълим, тиббиёт масканлари турли чиқиндилардан тозаланмоқда. Йўл ёқаларига манзарали дарахт кўчатлари ўтқазилмоқда. Экологик акцияга 150 та махсус техника жалб этилиб, яна қаттиқ ва суюқ чиқиндиларни олиб чиқиб кетиш учун 75 та транспорт воситаси бирикти-

ташкilot ва муассасалар атрофи, катта йўл ёқаларига ўрнатилди, — дейди Тошкент вилояти Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Феруз Ҳимматов. — Бугунга қадар 7 минг тоннага яқин маиший чиқинди, ўн минг тоннадан ортиқ қурилтиш ҳамда 200 минг куб суюқ чиқинди олиб кетилди. Туман инспекцияларининг ваколатлари кенгайтирилиши жойларда чиқиндилар билан боғлиқ масалаларни ўз вақтида ҳал этиш, ноқонуний ҳолатларнинг олдини олишга ёрдам бермоқда. Тadbир давомида таълим муассасаларида тарғибот-ташвиқот ишларига жиддий эътибор қаратяпмиз.

Айниқса, вилоят маркази Нурафшон шаҳрининг ўзида минг тупдан ортиқ арча кўчатлари. Ўзига хос декорацияли гулхоналар ташкил этилди. Хуллас, ушбу шаҳарга йўлингиз тушса, икки томони яшил арчага бурканган раvon ва тоза йўлдан юрасиз. Шунингдек, Янгийўл туманида ҳам ободлик

Айниқса, вилоят маркази Нурафшон шаҳрининг ўзида минг тупдан ортиқ арча кўчатлари. Ўзига хос декорацияли гулхоналар ташкил этилди.

рилган. Tadbир давомида бир кунда 250 тоннадан ортиқ турли кўринишдаги чиқиндилар махсус полигонларга олиб кетилмоқда.

— Экологик ойлик доирасида шу кунга қадар Осиё тараққиёт банки кредитлари ҳисобига олиб келинган 3 мингдан ортиқ чиқинди қутилари аҳоли яшаш манзиллари,

манзаралари қизгин. Бу ерда ҳам замонавий контейнерларни ўрнатиш ишлари давом этмоқда. Ҳозирга қадар ана шундай қутиллар керакли манзилларга етказиб берилди.

«Озода маҳалла» экологик акцияси жорий йилнинг 17 январига қадар давом этади.

Азиз КАТТАЕВ

«ПАРКЕНТ 7»ДАГИ АҲВОЛ ЎНГЛАНАДИ

Экоҳаракатнинг «Ишонч телефони»га келиб тушган мурожаат асосида Тошкент шаҳар Яшнобод тумани Паркент 7-тор кўчасида экологик рейд ўтказилди.

Мутахассислар ушбу манзилда турли хил маиший қурилтиш чиқиндиларининг кўчала уйилиб ётгани, йўл четларига шох-шаббалар ташлаб қўйилгани, қувурлар ёрилиши натижасида сув йиғилиб, катта қўлмақлар ҳосил бўлганига гувоҳ бўлди.

Муаммони бартараф этиш учун тегишли мутасадди тапшиқотларга ёзма мурожаатлар юборилиб, аynи вақтда унинг амалий якуни назоратга олинган.

Айтиш керакки, бу каби экологик рейдлар замирида пойтахтимиз ободлиги, атроф-муҳитнинг ифлосланиши ва ноқонуний чиқиндиларни бартараф этиш, энг муҳими, аҳолининг тоза экологик муҳитда яшашини таъминлаш каби мақсадлар мужассам. Шу ўринда барча фуқаролардан тозалikka риоя этишларини сўраб қоламиз.

Экоҳаракатнинг Тошкент шаҳар ҳудудий бўлини маси

Ўзбекистонда муайян яшаш жойига эга бўлмаган шахслар паспорт олиши мумкин.

Самарқанд сайёҳлар нигоҳида

Британиянинг «The Guardian» нашри 2019 йилда дам олиш учун бориш лозим бўлган ҳудудлар рўйхатини эълон қилди.

Этиборлиси, Нью-Йорк, Флорида, Тайвань, Қирғизистон, Сингапур, Мехико, Гавана, Гужарат, Дурбан, Манчестер, Лион, Пловдив каби кўплаб шаҳар ва мамлакатлар киритилган рўйхатдан Самарқанд шаҳри ҳам ўрин олган.

Пластик идишда овқат сақламанг!

Бугун озиқ-овқат маҳсулотларини сақлаш ёки олиб юришга мўлжалланган турли кўринишдаги идишлар савдо расталарида кўпайиб бормоқда. Айрим мутахассисларнинг фикрича, бу турдаги контейнерлар аслида хавфлидир.

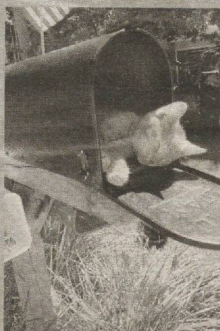
Гап шундаки, ўтган асрнинг ўрталарида кашф этилган пластик контейнерлар асосан поликарбонат пластикдан ишлаб чиқарилди. Қизиш вақтида бисфенолнинг катта дозаси ажралиб чиқади. Бунда кимёвий модданинг бир қисми овқатга тушиб, кейин инсон организмга ўтади. Бисфенол мия ва репродуктив тизимга таъсир қилади. Ҳомилдор ва кўрак сутти билан боқувчи аёллар учун, айниқса, хавфли. Бу модданинг организмга ту-

шиши боланинг психофизик бузилишлар билан туғилишига олиб келиши мумкин. Катталар учун онкологик касалликлар ривожланиши билан хавф туғдиради. Шунинг учун доимий равишда бу каби пластик идишлардан фойдаланиш тавсия қилинмайди.

Почта қутисидagi мушук

Канаданинг Дартмут шаҳрида яшовчи аёл беихтиёр мушугини почта орқали Монреаль шаҳрига жўнатиб юборди.

У жўнатмани таёрлаётганида Балу лақабли мушуги қутилардан бирига кириб ухлаб қолган. Аёл эса кейинчалик мушуги йўқолиб қолганини пайқаган. Бир кун ўтгач, аёлга Монреаль курьерлик хизматидан қўнғироқ қилиб, жўнатма орқали мушук юборилгани маълум қилинган.

ЭЪЛОН ЭЪЛОН ЭЪЛОН

АТ Халқ банки Тошкент шаҳар филиали банкдан ташқари махсус кассалар ташкил этиш мақсадида заонавий буткалар ясаатиш бўйича танлов эълон қилади. Мурожаат учун телефон: 0 (371) 281-47-13

Тошкент шаҳар, Учтепа туман, 26-мавзе, 3-уй, 77-хонадонда доимий рўйхатда турувчи Умирзоқова Дилрабо Маъмуржоновнага тегишли Учтепа тумани, 26-мавзе, 3-уй, 77-хонадоннинг кадастр хужжатлари йўқолгани сабабли

БЕКОР ҚИЛИНАДИ.

Миробод туман ҳокимлиги томонидан рўйхатга олинган (СТИР ИНН: 305531474) «LIFE HERBAL CARE» масъулияти чекланган жамият фаолияти ТУГАТИЛАДИ.

Даъво ва аризалар эълон чоп этилган кундан бошлаб уч ой ичида Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Якуб Колос кўчаси, 7"А"-уйда қабул қилинади.

Мурожаат учун телефон: (+99897) 433-95-33

АҚШнинг Жоржия институтида талабларга робот дарс бериб келганини ярим йил ҳеч ким сезмаган.

Хавфли маҳсулотлар

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг маълумотига кўра, айрим маҳсулотларни сотиб олмаслик керак.

Хусусан, қайта ишланган гўшт маҳсулотлари истеъмол учун унчалик ҳам фойдали эмас. Яъни, колбаса ва сосиска ишқибозлари бу маҳсулотларнинг қай даражада хавфли эканини тасаввур қилмайди. Чунки улар таркибида гўшт миқдори кам, канцероген, таъм

берувчи кўшимчалар ҳамда оқсил-соя массаси организм учун зарарлидир. Шунингдек, ярим тайёр ва музлатилган маҳсулотлар ҳам фақат фосфат ва кўшимча ёғларга бой.

Бундан ташқари, парҳезшуносларнинг айтишича, арзон пишлоқ таркибида марга-

рин, ўсимлик ёғи ва пальма ёғи мавжуд. Бундай пишлоқ юрак қон-томир тизими учун зарарлидир. Яхши пишлоқнинг нархи эса анча қиммат туради. Шу ўринда мутахассислар балиқли консервалар ҳам саломатликка путур етказди, деган фикрни илгари сурмоқда.

Ўргимчакка бақириш мумкин эмас!

Австралида яшовчи эркак ўргимчакка бақиргани учун полиция Аидорасига чақиртирилди.

Маълум бўлишича, у ўргимчакка қарата «Нега ҳеч ўлмайсан?», дея таҳдид қилган. Бу гапни эшитган ўткинчи фуқаролар полицияга мурожаат қилган. Эркак бунинг учун барчадан уэр сўради.

Қуёш нурига муштоқлар

Одатда Ўзбекистон ҳақида сўз кетса, Оунга қуёшли ўлка, дея тариф берилади. Ҳақиқатан ҳам, юртимизда йил давомида ҳар кун Қуёш ўз заррин нурларини сочиб туради. Бироқ Ер юзиди шундай жойлар борки, у ерда яшовчи кишилар Қуёш тафтидан жуда кам баҳраманд бўлади.

Масалан, Россиянинг Мурманск шаҳрида бир неча ойлаб давом этадиган тунларда одамлар Қуёшни умуман кўрмайди. Швециянинг Кируна шаҳрида фаслар асосан қоронғуликда ўтади. Қишда оқшом тун билан алмашади. Қуёш бор-йўғи бир неча ҳафтагина кўзни қувонтиради. Бу вақт асосан

июнь ойининг биринчи ярмига тўғри келади. Шунингдек, Курил оролларидаги Южно-Курильск номи рус шаҳри ўзининг туманлари ва узоқ давом этадиган тунлари билан машҳур. Бу ерни йил давомида 1 минг 662 соат қуёш нури ёритади ҳолос. Германиянинг Кёльн шаҳри ҳам қуёш нури билан мақтана олмайди. Бу ерда йилига 1,5 минг Қуёш нур сочади.

Бундан ташқари, Фарер оролларидаги Торсхавнда Қуёш бор-йўғи 884 соат нур таратади. Норвегиядаги Ян-Майен шаҳри эса сайёрамизнинг энг қоронғу шаҳарлари рейтингиди етакчилик қилади. У ерда Қуёш йил давомида 823 соатгина пайдо бўлади.

Ёлғизликдан чарчаган шаҳар

Статистик маълумотларга кўра, Япония аҳолисининг ярим миллионга яқини ёлғизликдан азият чекади. Уларнинг аксари йирик шаҳарларда яшайди.

Мутахассисларнинг айтишича, шаҳарлар ижтимоий алоқаларни мустаҳкамлаши билан бирга, уларга путур етказиши ҳам мумкин. Айрим ҳолларда архитекторлар ўзи истамаган ҳолда одамларнинг руҳий ҳолатига салбий таъсир кўрсатадиган шаҳар ландшафтини яратади. Шу боис бугун архитекторлар кўчаларни боғлар, мутолаа учун махсус жойлар ва кўча мебели ёрдамида гавжумлаштириб, одамларни ана шундай жойларга кўпроқ ташриф буюришга ундамоқда. Бошқалар эса баланд қаватли биноларда бир-бири билан мулоқот қи-

лиш учун кўпроқ жойларни қўшиш ва супермаркетларни яқшанба кунлари тонгда бо-

риладиган жойга айлантириш каби таклифларни билдирмоқда.

Интернет материаллари асосида тайёрланди.

<http://www>

ЖАРАЁН

Журналнинг янги сони билан танишинг

Бир йилда тўрт мартаба чоп этиладиган мазкур журналнинг бу галги сони ҳам сизни бe-фарқ қолдирмайди. Ҳар доимгидек, Ўзбек, инглиз ва рус тилларида нашрдан чиққан журналнинг янги сонида юртимизда содир бўлаётган алоҳида аҳамиятга молик воқеликлар, илмий мақолалар ўрин олган.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 26 йиллигига бағишланган сонда Президентимизнинг Инсон ҳуқуқлари бўйича Осиё форуми иштирокчиларига йўллаган табриги, шунингдек, «Конституция ва сайлов ҳуқуқи: ислохотларнинг янги босқичи», таҳрир ҳайъатидан «Бош мақсад — инсоннинг ҳуқуқлари, асосий эркинликла-

ри ва қонуний манфаатлари» каби мақолаларда Бош Қомусимизда ўзбек халқининг иродаси, руҳи, ижтимоий онги ҳамда маланияти акс эттирилгани, бошқа давлатлар Конституциясидан фарқли тарзда сайлов тизимига махсус боб ажратилгани унинг ўзига хос жиҳатларидан бири экани қайд этилган.

Бундан ташқари, жур-

нал саҳифаларини варақлар экансиз, унда «Ўзбекистоннинг замонавий маънавий-маданий тараққиётида аёллар масъулиятини ошириш», «Фуқаролик жамиятини шакллантиришда жамоатчилик назорати институтларининг роли», «Ҳаракатлар стратегияси: фалсафий-медологик таҳлил» сарлавҳали мақолалар сизни бe-фарқ қолдирмайди. «Теурийлар Ренессанси — Уйғониш даврида Туронда маданий юксалиш ва ҳозирги замон» мақоласида франциялик теурушунос олим Люсьен Керен ҳамда бошқа олимларнинг Амир Темур шахсияти, у яратган салтанати ҳақидаги фикрлари баён этилади.

Қисқача айтганда, инсон ҳуқуқларининг турли жиҳатларига алоҳида эътибор қаратилган янги сон ўзининг долзарблиги билан ўқувчининг эътиборини тортади.

Бeғали ЭШОНҚУЛОВ

Б-ХАВО

11 январь	12 январь	13 январь	14 январь	15 январь	16 январь	17 январь
+6°C	+5°C	+9°C	+12°C	+7°C	+11°C	+13°C
+1°C	-2°C	-1°C	+4°C	+4°C	+2°C	+4°C

ob-havo.uz сайтидан олинган

Муассислар:

Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси. Ўзбекистон Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси. «Маҳалла» хайрия жамоат фонди.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси.

Ўзбекистон экологик ҳаракати. Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

«Фуқаролик жамияти — Гражданиское общество — Civil society» журнали.

Бош муҳаррир

Максуд ЖОНИХОНОВ

Таҳрир ҳайъати:

Рустам Комилов
Рустам Қосимов
Борий Алихонов
Акмал Саидов
Саид-Абдулазиз Юсупов
Шавкат Жавлонов
Руфат Неъматов
Феруза Мирзақомилова

Газета таҳририятнинг компьютер бўлимида саҳифаланди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмаҳонасида чоп этилди.

Манзил: Буюк Турон кўчаси 41. Буюртма рақами Г-114 Адади: 2504.

Жума куни чиқади. Қоғоз бичими А-3, ҳажми 4 босма табоқ, Баҳоси келишилган нарҳда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 0010-рақам билан рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Набатчи: Феруза Мирзақомилова

Дизайнерлар: Рамиз Валиев
Бeғали Эшонқулов

100000, Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 42.

Маълумот учун телефон: 233-72-77, 236-10-87.

Реклама ва эълонлар учун: 233-91-55

Электрон почта: jamiyat@umail.uz

Газета индекси — 131

«ЖАМИЯТ»дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.

ЎЗА якуни: 00.10
Топширилган вақти: 02.40

1 2 3 4 5 6

Шаҳарлараро автобус қатнови йўлга қўйилади

Президентимизнинг тегишли фармонига асосан Ўзбекистонда шаҳарлараро автобус қатнови йўлга қўйилади.

2019-2025 йилларда Ўзбекистонда туризм соҳасини ривожлантириш Концепциясини амалга ошириш бўйича тасдиқланган чора-тадбирлар режасига кўра, Тошкент — Самарқанд — Хива — Нукус, Тошкент — Гулистон — Жиззах — Самарқанд — Қарши — Термиз, Қўқон — Фарғона — Андижон — Наманган йўналишларида автобуслар ҳаракатланади.

Дастлабки турни амалладик. Қолгани-чи?

Шу кунларда Бирлашган Араб Амирликларида давом этаётган футбол бўйича Осиё чемпионатида Ўзбекистон терма жамоаси дастлабки галабани қўлга киритди.

Мусобақанинг «F» гуруҳидан жой олган терма жамоамиз Уммон терма жамоасига қарши биринчи тур ўйинини ўтқади. Учрашувнинг 34-дақиқасида Одил Аҳмедов жарима зарбасини қойилмақом бажариб, ҳисобни очди. Иккинчи бўлимда меҳмонлар ҳисобни тенглаштирган бўлса, 87-дақиқада Элдор Шомуродовнинг голи терма жамоамизга галаба келтирди. Кейинги ўйин 13 январь куни Туркменистонга қарши ўтказилади.

Ольганинг велосипеди биринчи

Индонезиянинг Жакарта шаҳрида велотрек бўйича Осиё чемпионати бошланди.

Ўзбекистон терма жамоаси аъзолари ҳам иштирок этаётган мусобақада спортчимиз Ольга Забелинская гуруҳ пойғаларида 70 очко тўлаб, олтин медалини қўлга киритди. Ушбу галаба унга олтин медалдан ташқари, Токио 2020 Олимпиадаси лицензияси учун қимматли рейтинг очколарини ҳам тақдим этди.

Ён дафтардан

Бу дунёдан биров қулиб, биров қуйиб кетади. Унисини ҳам, бунисини ҳам бир хил удум, бир хил «қийим» билан кузатишади.

Бармоқдаги узук бошни «боғлайди». Баъзида бошни оғритади ҳам.

Туфлинг тор бўлса, оёқни қисади, кўнглинг тор бўлса — юракни.

Арзимасдек туюлган бир учқун катта ёнғинларга сабаб бўлиши, ўйламай айтилган бир оғиз ноўрин сўз кўнгили иморатларини вайрон қилиши мумкин.

Ғалати одамлар бор-да: шайтоннинг ишини қилади-ю, ўзини фариштадек қилиб кўрсатишга интилади.

Ҳамма иш ҳам биринчи мартасида қийин бўлади: кимнингдир соясига салом бериб эгилиш ҳам, очик кафт билан қўл чўзиш ҳам. Бироқ бу ҳолнинг кейин одатга айланиб қолгани ёмон.

Дунё азалдан шундай: яхшиларнинг яхшилиги унутилаверади, ёмоннинг ёмонлиги эсдан чиқиб қийин. Эҳтимол, бу яхшиларнинг кўнглигидандир.

Қўзланган манзилга эсон-омон етиш учун энг тўғри йўл — эгри-бутри йўл бўлиши ҳам мумкин.

ҲАБИБ СИДДИҚ